

VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KONCEPCE BOJE PROTI EXTREMISMU PRO ROK 2013

Odbor bezpečnostní politiky
Praha 2014

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu pro rok 2013 bylo schváleno vládou dne 21. května 2014 usnesením č. 372.

Text neprošel jazykovou ani stylistickou úpravou.

1. Komunikací proti demagogii	5
1.1. Otevřené a zodpovědné zpravodajství a PR	5
1.2. Internet bez nenávistné propagandy	6
Rozdělení hlášení dle jednotlivých skutkových podstat	
1.3. Protiextremistická kampaň	9
2. Vědomostí proti totalitářům	10
2.1. Vzdělávání dětí a učitelů	10
3. Jednotná protiextremistická platforma	12
3.1. Prevence	12
3.2. Města a obce	18
4. Odbornost a imunita	21
4.1. Vzdělávání policistů	21
4.2. Organizační opatření v Policii ČR	22
4.3. Vzdělávání soudců a státních zástupců	25
4.4. Systémové a paušální zamezení infiltrace extremistů	26
5. Efektivně a korektně proti násilí	36
5.1. Bezpečnostní opatření při extremistických akcích	36
5.2. Oběti trestné činnosti z nenávisti	37
6. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011	40
6.1. Ministerstvo vnitra	40
6.1.1. Oblast prevence	40
6.1.2. Oblast výzkumu	45
6.1.3. Oblast vzdělávání	46
6.1.4. Oblast integrace cizinců	49

6.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí	53
6.3. Ministerstvo kultury	58
6.3.1. Oblast církví a náboženských společností	59
6.3.2. Oblast médií a audiovize	59
6.3.3. Oblast regionální a národnostní kultury	60
6.3.4. Oblast umění, literatury a knihoven	60
6.3.5. Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií	61
6.3.6. Muzeum romské kultury	61
6.3.7. Památník Terezín	62
6.3.8. Památník Lidice	63
6.3.9. Národní muzeum - Náprstkovo muzeum	63
6.4. Ministerstvo spravedlnosti	63
6.4.1. Oblast vzdělávání	63
6.4.2. Oblast legislativní	65
6.4.3. Státní zastupitelství	66
6.4.4. Probační a mediační služba	68
6.5. Úřad vlády	71

7. Seznam použitých zkratk **76**

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Koncepce boje proti extremismu pro rok 2013 byla schválena usnesením vlády č. 353 ze dne 15. května 2013. Při jejím vyhodnocení byla zachována struktura dokumentů, tedy dělení na pět pilířů:

- 1) Komunikací proti demagogii.
- 2) Vědomostí proti totalitářům.
- 3) Jednotná protiextremistická platforma.
- 4) Odbornost a imunita.
- 5) Efektivně a korektně proti násilí.

V druhé části dokumentu jsou uvedeny další aktivity uskutečněné orgány státní správy, které nejsou vždy primárně protiextremistické, boji s extremismem ale napomáhají. V závěru je uveden seznam zkratek.

Podkladovými materiály přispěli, kromě Ministerstva vnitra a Policie ČR, zástupci resortů státní správy, konkrétně spravedlnosti, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí a dále Úřadu vlády a Nejvyššího státního zastupitelství.

1. Komunikací proti demagogii

1.1. Otevřené a zodpovědné zpravodajství a PR

- ▶ Pravidelně aktualizovat stávající informační a analytické materiály na webových stránkách. Zajistit jejich snadnou dostupnost. Pravidelně publikovat kvartální zprávy o scéně od Bezpečnostní informační služby a Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.
- ▶ Aktivně kontaktovat novináře a zodpovědně jim poskytovat informace s přidanou hodnotou. V případě informování o extremistické agresí volit ofenzivní přístup zohledňující, respektive předvídající, možné dopady těchto násilností. Platí zásada nulové tolerance vůči násilnostem ze strany extremistů.
- ▶ Korektně informovat o pachatelích z hlediska národnosti, respektive etnicity.

*Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR,
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Úřad vlády ČR.*

Termín: průběžně.

Způsob plnění:

Ministerstvo vnitra

Pracovníci odboru tisku a public relations v roce 2013 pravidelně **zveřejňovali informace a analýzy týkající se extremismu, migrační a azylové problematiky a dalších aktivit souvisejících s bojem proti xenofobii, rasismu a antisemitismu**. Tyto informace jsou k dispozici zejména na <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

Dále byly průběžně **zodpovídaný dotazy novinářů i občanů**. Byly vydávány **tiskové zprávy**. **Ministr vnitra rovněž představil opatření ke zlepšení situace v sociálně citlivých lokalitách** – např. posílení asistentů prevence kriminality, důraz na volnočasové aktivity, zvýšení počtu policistů v konkrétních oblastech nebo pěší hlídky namísto autohlídek. Opatření vychází ze dvou pilířů a jsou rozdělena na krátkodobá a střednědobá opatření

Úřady vlády

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách pravidelně prezentuje svou činnost a uveřejňuje další relevantní poznatky na webu: www.socialni-zaclenovani.cz a na Facebooku: www.facebook.com/agenturapro-socialnizaclenovani

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Informační a analytické materiály na **webových stránkách** www.msmt.cz a www.prevence-info.cz jsou pravidelně aktualizovány a doplňovány. Tyto webové stránky jsou snadno dostupné všem subjektům v oblasti primární prevence i všem dalším zájemcům o tuto oblast. **Internetový portál** www.prevence-info.cz sdružuje informace z oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Jednou z oblastí, které se tento portál věnuje, je i problematika extremismu, rasismu a xenofobie.

1.2. Internet bez nenávislné propagandy

- Pokračovat v činnosti policejní internetové Helpline pro hlášení nelegálního a nežádoucího obsahu pro veřejnost. Na konci roku 2013 činnost Helpline vyhodnotit.
- Pokračovat v projektu s nestátním subjektem pro komunikaci s poskytovateli internetu pro nelegální extremistický obsah hostovaný na serverech třetích zemí. Poskytovat v případě potřeby součinnost Ministerstvu vnitra odborem poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu.

Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR a v případě druhého úkolu (komunikace s poskytovateli Internetu) i Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

V roce 2013 bylo prostřednictvím formuláře – pro hlášení závadového obsahu a aktivit v síti Internet, umístěného na internetové adrese: <http://aplikace.policie.cz/hotline/>, přijato **celkem 3 829 oznámení**. *Zjevná trestná činnost nebo prozatím neodůvodněná podezření* (jsou zde zahrnuta

rovněž přestupková jednání), u kterých je nutné komunikovat s oznamovateli a provádět další nezbytná šetření **tvoří 46% všech přijatých podání.**

Přijatá oznámení byla rozdělena celkem do 11 oblastí, které odkazují na jejich trestně-právní zařazení, včetně přestupkového jednání, přičemž nejpočetnější oblastí je tzv. amorální jednání právně nepostihnutelné, tedy jednání nespádající do rámce protiprávního jednání. *Viz tabulka níže.*

Oblasti hlášení

Oblast	Počet
amorální jednání právně nepostihnutelné	1917
majetková	596
hospodářská	495
mravnostní	287
extremistická	156
hlášené nesmyslnosti	143
přestupkové jednání	87
ostatní	85
násilná	38
poznatek	18
jiné správní jednání	7
CELKEM	3829

Bylo zaznamenáno **celkem 156 oznámení s extremistickým podtextem.**

Rozdělení hlášení dle jednotlivých skutkových podstat

SPTČ	Počet
podvod	564
neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací	450
zneužití dítěte k výrobě pornografie	202
hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	147
šíření pornografie	93
porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi	47
padělání a pozměnění veřejné listiny	29
pomluva	22
popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia	20
podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování práv a svobod	14
založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	14
nebezpečné pronásledování	13
nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	10
krádež	6
šíření toxikomanie	6
týrání osoby žijící ve společné domácnosti	6
porušení tajemství dopravovaných zpráv	6
neoprávněné podnikání	4
nedovolené ozbrojování	4
vyhrožování	4
svádění k pohlavnímu styku	3
nebezpečné vyhrožování	3
opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat	3
vydírání	3
porušení práv k ochranné známce a jiným označením	3
legalizace výnosů z trestné činnosti	2
týrání svěřené osoby	2
osoba v pátrání	2
ohrožování výchovy dítěte	1
šíření dětské pornografie	1
zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	1
poškození cizích práv	1
neoprávněné odebrání tkání a orgánů	1

Uvedené skutkové podstaty jsou pouze prvotním vyhodnocením daného hlášení a nekonstatují definitivní právní kvalifikaci.

V roce 2013 byly ze strany Ministerstva vnitra splněny všechny dohodnuté úkoly, tedy bylo zpracováno velké množství podkladových materiálů, byla navázána spolupráce s odborníky z akademické sféry, byly svolávány koordinační schůzky. Nicméně jeden z partnerů, Národní centrum bezpečnějšího internetu, který hrál v projektu klíčovou roli, musel z projektu z důvodu absence personálních a finančních zdrojů odstoupit. Zástupci Ministerstva vnitra se následně dohodli s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci, který se v rámci výzkumného projektu „Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu“ této problematice věnoval, na asistenci při pokračování aktivit vedoucích k mazání, blokování či stěžování přístupu na nezákonné neonacistické obsahy na internetu. Bylo domluveno, že kontaktování komerčních subjektů bude do budoucna realizováno napřímo oběma státními institucemi bez prostředníků z řad nevládních organizací.

1.3. Protiextremistická kampaň

► Realizovat celostátní kampaň upozorňující na problematiku násilí z nenávisti, zaštitěnou Agenturou pro sociální začleňování.

Gesce: Úřad vlády.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

V důsledku procesních prodlení při rozdělování finanční zdrojů z Evropského hospodářského prostoru/Norska, kdy Dohoda o programu CZ05 mezi Ministerstvem financí ČR – Národním kontaktním místem a Výborem finančních mechanismů byla podepsána s ročním zpožděním dne 31. října 2013, byla v roce 2013 realizována pouze přípravná fáze kampaně. Jednalo se zejména o dílčí mediální aktivity a přípravu budoucích výběrových řízení na dodavatele informačních aktivit, školení, evaluací a dalších činností. Výzva k předložení předem definovaného projektu „Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti“, který bude do dubna 2016 realizovat Úřad vlády ČR, byla ze strany Ministerstva financí vyhlášena dne 19. prosince 2013, s termínem pro předložení projektové žádosti do března 2014.

2. Vědomostí proti totalitářům

2.1. Vzdělávání dětí a učitelů

- ▶ Podporovat projekty primární prevence na školách a školských zařízeních zaměřených na prevenci kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu.
- ▶ Zveřejnit a plnit úkoly související s Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018, jejíž součástí bude akční plán.
- ▶ Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách, školských zařízeních a v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, zaměřené na oblast prevence extremismu.
- ▶ Stávající informační a analytické materiály v rámci primární prevence extremismu na webových stránkách pravidelně aktualizovat a doplňovat.

Gesce: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Termín: 31. prosince 2013.

- ▶ Poskytovat všestrannou pomoc a podporu při provádění stávajících preventivních, vzdělávacích projektů ze strany Ministerstva vnitra a Policie ČR.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) v roce 2013 vyhlásilo **dotační řízení na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování**, na které ze svého rozpočtu vyčlenilo 20 000 000,- Kč. V rámci tohoto dotačního programu byly podporovány zejména programy dlouhodobé primární prevence rizikových forem chování dětí a mládeže. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží. V roce 2013 byly projekty pro oblast kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu, podpořeny celkovou částkou 7 994 400,- Kč.

Informační a analytické materiály na webových stránkách www.msmt.cz a www.prevence-info.cz jsou pravidelně aktualizovány a doplňovány. Tyto webové stránky jsou snadno dostupné všem subjektům v oblasti primární prevence i všem dalším zájemcům o tuto oblast. Internetový portál www.prevence-info.cz sdružuje informace z oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Jednou z oblastí, které se tento portál věnuje, je i problematika extremismu, rasismu a xenofobie.

MŠMT v roce 2013 zveřejnilo na webových stránkách MŠMT **Národní strategii primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže** v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 – 2018. Součástí strategie je **akční plán**.

V roce 2013 bylo v rámci dotačního řízení na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování také podpořeno **vzdělávání pedagogických pracovníků** v oblasti primární prevence rizikového chování zaměřené na oblast prevence extremismu. Vzdělávací programy s tematikou extremismu má ve své nabídce také **Národní institut pro další vzdělávání** v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

3. Jednotná protiextremistická platforma

3.1. Prevence

- ▶ Podporovat protiextremistické preventivní projekty.
- ▶ Podporovat projekty v oblasti sociálního vyloučení.
- ▶ Zpracovat a publikovat Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

Ministerstvo vnitra zaštitilo celou řadu **preventivních a vzdělávacích aktivit**, které měly přesah do oblasti extremismu. Lze sem zařadit např. **preventivní projekt „Úsvit“**, **vzdělávání na policejních školách** či **programy na integraci cizinců**. Blíže jsou tyto **aktivity popsány v kapitolách 8.1.1.1. Oblast prevence, 8.1.1.3. Oblast vzdělávání a 8.1.1.6. Oblast integrace cizinců**.

Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti úzce navazuje na Analýzu dostupných soudních rozsudků pachatelů extremistické, rasově motivované a xenofobní násilné trestné činnosti. Úkol vznikl na základě posledního vývoje na extremistickém poli: „... z hlediska trestné činnosti, která je sice kvantitativně na přibližně stejné úrovni, kvalitativně však **přibývá násilné trestné činnosti s extremistickým podtextem**“ (Ministerstvo vnitra, 2012a, s. 8.).

Cílem materiálu je obohatit tzv. tvrdá statistická data o kvalitativní popis osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti.

Závěry vycházejí z psychologických a/nebo psychiatrických soudně znaleckých posudků, které byly na pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti vytvořeny. K jednotlivým

soudně znaleckým posudkům se autor dostával cestou Odboru metodiky, prevence a mezinárodních vztahů ÚOOZ, který následně oslovil jednotlivá Krajská ředitelství Policie ČR.

Do kvalitativního popisu psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti bylo zařazeno 9 uzavřených trestních případů. Pro tuto kriminalitu je charakteristická trestná činnost ve spolupachatelství, proto jsme v rámci 9 případů získali soudně znalecké posudky 15 odsouzených. Na každého z odsouzených pachatelů byl vypracován znalecký posudek psychiatrem a 8 pachatelů z 15 bylo zároveň vyšetřeno psychologem. K dispozici bylo 15 psychiatrických soudně znaleckých posudků a 8 posudků z oblasti psychologie. Celkem bylo prostudováno 432 stran soudně znaleckých posudků.

Kvalitativní výzkum slouží k získání vhledu, orientaci a porozumění dané problematice (v našem případě *psychologii osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti*). Jevy nebo objekty jsou zkoumány pokud možno v celé šíři a ve všech možných rozměrech a souvislostech. Data, se kterými se pracuje, mají kvalitativní charakter (slovní údaje). Výzkumný vzorek proto bývá menší, než u kvantitativního výzkumu (*data číselného charakteru*). Na základě kvalitativního studia posudků jsme schopni popsat u pachatelů násilné extremistické trestné činnosti:

- ▶ Aktuální věk a zařazení do vývojového stádia z hlediska psychologie v době spáchání trestného činu.
- ▶ Charakter minulé trestné činnosti.
Rodinné poměry v dětství a v současnosti, vztah k otci, matce a sourozencům, jejich profese.
- ▶ Vzdělání, případná anamnestická zátěž v rodině (*např. psychická porucha v rodině, porucha osobnosti, alkoholismus a jiné závislosti, domácí násilí nebo trestná činnost rodinných příslušníků*).
Výchova v rodině a pořadí narození.
- ▶ Studium a profesní kariéra, začlenění do školního nebo pracovního kolektivu, školní/profesní úspěšnost atd.
- ▶ Vztah k alkoholu, chování v opilosti, přítomnost alkoholu v rámci trestného činu (*vyjádřeno v promilích*), vztah k drogám, cigaretám, marihuaně nebo automatům.
- ▶ Zájmy.
- ▶ Rodinný stav, počet partnerek, první sexuální zkušenost, úspěšnost v partnerských vztazích.

- Vlastní hodnocení povahy, sebepojetí, seberepresentace.
- Vyjádření pachatele ke členství v extremistickém hnutí, motivace pro zapojení do aktivit, vztah k ideologii a k extremistickým aktivitám.
- Vlastní vyjádření pachatele k násilné extremistické trestné činnosti, za kterou byl odsouzen, motiv, pociťovaná vina vs. odmítnutí účasti na trestném činu.
- Přítomnost duševní choroby, projevy osobnosti – některé výrazné rysy, poruchy osobnosti, IQ, diagnostický závěr psychologa a/nebo psychiatra.

Studie je k dispozici na <http://www.mvcr.cz/clanek/psychologicke-studie.aspx>, byla prezentována na odborných seminářích.

- Vyvíjet a následně podporovat zavádění probačních programů pro mladistvé pachatele, které jsou cíleny na snížení projevů násilí a dále podporovat (rozšiřovat, inovovat) týmy pro mládež, tzn. podporovat multidisciplinární přístup k řešení kriminality mládeže spojené s projevy násilí, včetně extremismu.

Gesce: Ministerstvo spravedlnosti.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

Probační a mediační služba ČR:

Probační a mediační služba ČR (dále jen „PMS“) se plnění tohoto úkolu věnuje dlouhodobě. V roce 2013 se jednalo o aktivity ve třech oblastech:

- **Aktivní účast PMS v rámci akreditačního řízení pro probační programy pro mladistvé pachatele trestných činů:** PMS se dlouhodobě aktivně podílí na akreditačním řízení Ministerstva spravedlnosti ČR určeném pro probační programy pro mladistvé pachatele. V roce 2013 se PMS podílela na přípravě Metodického pokynu pro předkladatele žádostí o udělení akreditace pro probační program podle §17 č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) a následně na realizaci akreditačního řízení na rok 2014 - 2016 na program „Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy“. Řádnou akreditaci pak na

základě rozhodnutí ministryně spravedlnosti ČR platnou pro období 1. ledna 2014 - 31. prosince 2016 získalo 12 probačních programů. Žádný ze stávajících akreditovaných probačních programů není sice specificky zaměřen na řešení extremistických projevů v chování mladistvého pachatele, přesto některé z nich prostřednictvím kognitivně-behaviorálního přístupu usilují o změnu chování a postojů mladistvého pachatele, vč. postoje k etnickým a dalším minoritám.

► **Aktivní účast PMS v rámci dotačního řízení pro probační programy pro mladistvé pachatele trestných činů:** PMS připomínkovala metodiku pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na dotační tituly Ministerstva spravedlnosti ČR pro rok 2014. Dále PMS zajistila realizaci hodnocení žádostí o dotace v rámci dotačního titulu „Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy“ prostřednictvím zajištění realizace jednání Hodnotící komise a dále účasti na Dotační komisi Ministerstva spravedlnosti, která poté předložila Ministerstvu spravedlnosti ČR návrh na konkrétní finanční podporu celkem 9 probačních programů. Výše dotace bude zveřejněna v únoru 2014.

► **Projektová činnost PMS:** Na potřebu z praxe rozšířit nabídku probačních programů pro mladistvé pachatele a podpořit rozvoj týmů pro mládež reagujeme uskutečněním několika mezinárodních projektů. Prvním z nich je individuální projekt s názvem „Na správnou cestu - *Zavedení a rozvoj nových probačních programů a programů restorativní justice pro mladistvé pachatele trestných činů - posílení odborné spolupráce institucí*“ (financováno ESF, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a státním rozpočtem ČR). Cílem projektu „Na správnou cestu“ je rozvíjet účinné nástroje řešení kriminality mládeže u trestných činů spojených s násilnými a agresivními projevy chování, realizovat restorativní program snižující riziko opakování trestné činnosti, usnadnit sociální integraci mladistvých pachatelů a podporovat účinné způsoby spolupráce a koordinace odborníků a relevantních institucí. V rámci tohoto projektu byla v roce 2013 dokončena tvorba dvou nových programů - probačního programu s názvem „*Proti násilí*“ zaměřeného na snížení násilných projevů v chování mladistvých pachatelů a programu restorativní justice „*Rodinné skupinové konference*“. Oba programy jsou inspirovány osvědčenou zahraniční praxí a jsou připraveny k ověření v praxi (v letech 2014 - 2015).

V rámci projektu **Vzdělávání pro systémový rozvoj probačních programů a programů restorativní justice** (ESF, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost) byly vytvořeny **lektorské manuály tří nových vzdělávacích kurzů:** „Týmy pro mládež“, „Probační program

Proti násilí“ a „Program restorativní justice - Rodinné skupinové konference“, jejichž realizaci zajišťují vyškolení pracovníci. Kurz „Týmy pro mládež“ byl určen koordinátorům týmů pro mládež a specialistům pro práci s mládeží, kteří budou s koordinátory spolupracovat. Účastníci se díky kurzu naučili připravit a provést monitoring potřeb (mladistvých pachatelů, justičních partnerů a veřejnosti) na místní úrovni, analyzovat data, zpracovat výsledky a vytvořit plán práce týmu, vč. postupu, jak tento plán implementovat do praxe regionu. Kurzy „Probační program proti násilí“ a „Program restorativní justice - Rodinné skupinové konference“ seznamovaly s metodickými postupy těchto programů a prošli jím zaměstnanci PMS - specialisté pro práci s mládeží působících v okresech, kde bude program následně realizován externím dodavatelem služby. Kurzy úspěšně prošlo 35 účastníků.

Dalším projektem je **Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti**, který realizuje PMS s partnery v rámci *Programů švýcarsko-české spolupráce*. V rámci projektu byl v r. 2013 inovován probační program *Učební program – mladiství* (byly posíleny jeho individuálních aspekty a byl rozšířen o práci s rodinou pachatele), který je nyní rozšiřován do soudních okresů ČR.

PMS v rámci své praxe pokračovala v r. 2013 ve využívání služby **Mentor - alternativní způsob práce s příslušníky romské etnické menšiny formou mentoringu**. Tento postup se v praxi PMS velmi osvědčil. Pracovníci PMS využívají služeb vyškolených příslušníků romského etnika, kteří jim zprostředkovávají spolupráci s romskými pachateli odsouzenými k alternativním trestům.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci:

Otázce prevence extremismu u mladistvých se v resortu Ministerstva spravedlnosti věnoval **Institut pro kriminologii a sociální prevenci** (dále jen „IKSP“). Dokončil výzkumný projekt **Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu**, zapojený do Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 – 2015 (BV II/2-VS) (*tematická oblast: Ochrana proti kriminalitě, protispolečenskému chování a sociopatologickým jevům*). Základním pilířem projektu byl výzkum názorů a postojů mládeže ve věku 16-18 let k problematice politického radikalismu. Výzkum přinesl řadu poznatků o vztahu dnešní mládeže k minoritám a extremistickým uskupením; zjišťovány byly i názory na současnou společenskou

situaci a postoje k radikálním řešením.

Na základě některých položek dotazníku byl vymezen **nejradikálnější segment respondentů** a následně provedena extrapolace počtu takto názorově orientovaných mladých lidí ve věku 15 – 24 let na celou tuto věkovou kohortu v rámci ČR. Tímto postupem tedy na území ČR mezi mladými lidmi ve věku 15 – 24 let nalezneme přibližně 5000 aktivních členů / podporovatelů neonacisticky laděných subjektů a zhruba 6200 aktivních členů / podporovatelů militantní levice.

Další částí projektu byl **expertní výzkum**, jehož **respondenty byli specialisté Policie ČR** na oblast extremismu. Okruhy témat se týkaly jejich názorů na současný stav a vývoj jednotlivých subjektů na extremistické scéně, nová rizika v této oblasti a v neposlední řadě hodnocení kvality spolupráce s justičními orgány (především státními zastupitelstvími). Experti měli poměrně často výhrady k rozsahu znalostí státních zástupců i soudců v problematice.

IKSP doporučuje **prohloubit specializaci státních zástupců** na problematiku extremismu a trestné činnosti z nenávisti. Justiční akademie počítá se zařazením dalšího vzdělávacího semináře k výše uvedené problematice do vzdělávacího plánu pro rok 2014. Problémem zůstává další vzdělávání soudců (nikoli pouze v této oblasti) – zde by bylo vhodné působit na jednotlivé soudce prostřednictvím Soudcovské unie.

Vzhledem k tomu, že policejní specialisté kritizují často nejednoznačné posuzování extremisticky motivovaných skutků státními zástupci (např. jejich posouzení jako pouhého přestupku), navrhuje IKSP **pracovní setkávání** (např.: formou kulatého stolu, společného metodického zaměstnání, apod.) mezi **policejními specialisty na extremismus a pracovníky státních zastupitelství**, kteří problematiku řeší. Toto opatření asi není reálné použít plošně, ale bylo by velice vhodné jej pilotně ověřit v nejvíce rizikových regionech (severní Čechy, severozápadní Čechy, severní Morava).

Protože již několik posledních let leží těžiště extrémistické propagandy na internetu, byla ve výzkumu provedena i **kriminologická obsahová analýza takto orientovaných webových stránek**. Jednoznačně se potvrzuje dominantní role webových prezentací jednotlivých subjektů krajní levice i pravice a sociálních sítí v šíření nenávistných projevů. Hosting takových domén je však často

v zemích s odlišnou právní kulturou v oblasti svobody slova.

V oblasti prevence je dále nutno iniciovat **vznik a zavádění akreditovaných programů**, které by mohly v případě uložení výchovného opatření dle zák. č. 218 / 2003 Sb. sloužit k působení na mladé sympatizanty extrémní pravice. Vzorem může být Spolková republika Německo, kde mají s tímto typem projektů bohaté zkušenosti.

V souladu s Konceptí pro rok 2013 IKSP navrhuje **pokračovat v nastavených opatřeních proti infiltraci extremistů do bezpečnostních sborů**, což v podmínkách resortu spravedlnosti znamená věnovat pozornost výběru příslušníků Vězeňské stráže z hlediska jejich případných sympatií k některému z antidemokratických hnutí. Akademie Vězeňské služby ČR by seměla ve své školicí činnosti zaměřit i na specifika odsouzených pro rasově motivované trestné činy.

Podobně by měly být **zvyšovány vědomosti příslušníků městských policií a manažerů prevence v oblasti etnických minorit, subkultur, politického radikalismu** apod. Z předchozích výzkumných akcí mezi pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí byly získány poznatky, signalizující malou proškolenost především kurátorů pro mládež v problematice subkultur a radikálních hnutí. Kurátoři jsou odkázáni především na individuální vyhledávání informací pro práci s takto ohroženými jedinci. Proto IKSP navrhuje zařazení těchto oblastí do povinného 200 hodinového vzdělávacího programu sociálních pracovníků.

3.2. Města a obce

- ▶ Pořádat konzultační dny pro zpracovatele shromažďovací agendy na krajské úrovni.
- ▶ Pokračovat v kurzech extremismu ve vztahu ke shromažďovacímu právu.
- ▶ Průběžně doplňovat na webových stránkách Ministerstva vnitra informace ke shromažďovací agendě.
- ▶ Vypracovat analýzu zákona o právu shromažďovacím a navrhnout případné změny.

Gesce: Ministerstvo vnitra.

Kontrolní termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

Konzultační dny probíhají dle potřeby, minimálně však jednou ročně. V roce 2013 se konal 10. září. Řešila se zejména problematika shromáždění, která byla svolávána v průběhu léta uskupením Čeští Ivi. Účelem jejich shromáždění bylo vyjádřit protest „proti policejní šikaně, proti kriminalitě a za práva slušných občanů této země“.

Některá města shromáždění zakázala z důvodu směřování k nelegitimním výzvám dle § 10 odst. 1 Shr. V případě, že správní orgán přistoupí k zákazu shromáždění, je nutné, aby každé tvrzení uvedené v rozhodnutí mělo oporu ve spise (např. vytisknuté webové stránky, DVD s videonahrávkou apod.). Před samotným rozhodnutím o zákazu je vhodné komunikovat se svolavatelem (svolavateli) a navrhnout mu jinou trasu, která by nebyla problematická z hlediska místních podmínek.

Ve dnech 5. – 6. prosince proběhla **v Solenici konference k zákonu o právu shromažďovacím**. Zástupci odboru bezpečnostní politiky seznámili účastníky konference se základními pojmy zákona o právu shromažďovacím a výkladem nejdůležitějších problematických otázek, které souvisejí s výkladem tohoto zákona. Zdůrazněn byl oznamovací princip, shromáždění se totiž v souladu s českou právní úpravou nepovoluje, nýbrž oznamuje. Přítomné zástupce krajů, obcí a policie zajímaly následně zejména možnosti zákazu shromáždění a postupu úřadu před konáním shromáždění. Samostatný příspěvek byl věnován rovněž přestupkům, které bývají v průběhu shromáždění páčány.

Ministerstvo vnitra připravilo v rámci **aktualizace Manuálu pro obce k zákonu o právu shromažďovacím** základní přehled modelových situací, které v souvislosti s konáním shromáždění mohou vzniknout, a nástin jejich řešení. Součástí tohoto manuálu je také aktuální judikatura a výkladová stanoviska. Manuál navazuje a doplňuje původní Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím, který byl představen v roce 2009 a který nadále, až na drobné výjimky, zůstává aktuální. Aktualizaci manuálu lze dohledat zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/shromazdovani-a-koordinaci-dohody.aspx>.

Analýza k možné novelizaci Zákona o právu shromažďovacím byla provedena ve spolupráci s některými městy a odbornou veřejností. Zároveň bude ještě upravena na základě poznatků

získaných během konference k zákonu v Solenici. Následně bude rozhodnuto, zda je nutné přistoupit k novele zákona nebo stačí praxi usměrňovat výkladovými stanovisky.

Informace ke shromažďovací agendě byly průběžně doplňovány a jsou k dispozici zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/shromazdovani-a-koordinacni-dohody.aspx>.

4. Odbornost a imunita

4.1. Vzdělávání policistů

Pokračovat ve:

- ▶ Školení velitelů bezpečnostních opatření.
- ▶ Školení pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování.
- ▶ Vzdělávacích aktivitách pro členy Antikonfliktních týmů, včetně celostátního instruktážně metodického zaměstnání.

Gesce: Policie ČR.

Kontrolní termín: 30. června 2013.

Způsob plnění:

Specializační kurz pro velitele bezpečnostních opatření nadále standardně probíhal v gesci Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia.

Na pracovišti Vyšší policejní školy MV pro kriminální policii v Čeperce se konal specializační kurz **„Operativně pátrací činnost v prostředí extremistických skupin s využitím informátora“** – modul specializačního kurzu „Výcvik specialistů SKPV problematiky extremismu“. Obsahem kurzu je osvojení si pravidel operativně pátrací činnosti v prostředí extremistických, zájmových skupin a specifických subkultur včetně motivačních nástrojů a stimulů využitelných v extremistickém prostředí. Za období roku 2013 bylo proškoleny 18 studujících ve dvou bžích.

Pracoviště Vyšší policejní školy MV pro kriminální policii v Praze Ruzyni uskutečnilo specializační kurz **„Zhotovení, zpracování a archivace digitálních obrazových dat“**. Kurz je určen policistům zabývajících se problematikou extremismu na územních odborech SKPV a na odborech SKPV krajských ředitelství Policie ČR a odpovídá aktuálním potřebám výkonu. V roce 2013 bylo proškoleny 18 studujících ve dvou bžích.

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově realizovala dva specializační kurzy, resp. kurzy odborné přípravy zaměřené k extremismu:

Kvalifikační kurz Extremismus a právo: Kurz je určen pro policisty zařazené u SKPV zabývající se problematikou extremismu na úrovni jednotlivých územních odborů SKPV, na odborech SKPV při jednotlivých krajských ředitelství PČR, na odboru odhalování závažné obecné kriminality a na obvodním ředitelství Praha. V roce 2013 bylo proškoleno 22 studentů ve dvou bžích.

Specializační kurz pro přípravu členů antikonfliktních týmů Policie ČR: Extremismus je v kurzu zahrnut v širších souvislostech především v činnosti služby pořádkové policie v oblasti veřejného pořádku, trestně právní a správní ochrana veřejného pořádku a jednání v běžných a zátěžových podmínkách. V roce 2013 prošlo kurzem 9 policistů.

Kurz další odborné přípravy členů antikonfliktních týmů Policie ČR: Dotčená problematika je v kurzu zahrnuta v širších souvislostech především v souvislosti s činností členů AKT při nasazení v jednotlivých situacích (demonstrace, technoparty, divácké násilí, squattingatd.). Kurzem prošlo v roce 2013 18 studentů

Podrobnější informace jsou k dispozici v příloze **v samostatné kapitole 8.1.1.3. Oblast vzdělávání.**

4.2. Organizační opatření v Policii ČR

- ▶ V oblasti institucionálního zabezpečení plnit Mimořádné opatření „Extremismus 2013“.
- ▶ Klást důraz na operativní rozpracovávání extremistické trestné činnosti. V oblasti získávání poznatků k extremismu klást důraz nejen na činnost Služby kriminální policie a vyšetřování, ale zaměřit pozornost k projevům extremismu ze strany pořádkové policie v rámci běžného výkonu služby. Takto zjištěné informace předávat prostřednictvím stávajících informačních systémů analytickému pracovišti Krajského ředitelství policie ČR, které je zpracuje a předá příslušnému specialistovi Služby kriminální policie a vyšetřování na extremismus.
- ▶ Dostatečně seznámit policisty základních útvarů o specialitech na extremismus o možnosti tyto kontaktovat k zajištění správného kvalifikování a ujednacení postupu ve vyšetřování, a zároveň včasné informovanosti specialistů o trestné činnosti s extremistickým podtextem.
- ▶ Využívat analytické podpory Národního kontaktního bodu pro terorismus, přičemž zároveň bude platit hlásná povinnost krajských ředitelství policie vůči Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu.

- ▶ Shromáždit trestněprávní kauzy spojené s levicovým extremismem za období posledních 5 let.
- ▶ Spolupracovat s Ústavem pro studium totalitních režimů, využívat jeho služeb pro odborné konzultace.
- ▶ Klást důraz na spolupráci policistů po linii extremismu a styčných důstojníků pro menšiny.
- ▶ Zvážit možnost provedení systémové analýzy současného statistického systému, mj. s ohledem na možnosti statistického kódování, a rovněž v kontextu s „hláskou“ službou, tedy svodkami a informačním portálem PČR s cílem zajištění efektivního přenosu přesných a maximálně detailních informací.
- ▶ Dokončit inovaci poznatkového informačního systému.
- ▶ Aktualizovat policejní metodiku pro odhalování a vyšetřování trestné činnosti s extremistickým podtextem.

Gesce: *Policie ČR.*

Termín: *Průběžně.*

Způsob plnění:

V souvislosti s aktivitami některých pravicově extremistických uskupení a sérií protiromských shromáždění, které vyvrcholily výtržnostmi a střety s PČR, **vznikla na MV pod záštitou ministra vnitra pracovní skupina**. Zabývala se **represí proti tvrdému jádru neonacistů a opatřeními pro lepší a standardizované zvládání extremistických shromáždění zaměřených do sociálně vyloučených lokalit**. Závěry z pracovní skupiny se promítly do nových úkolů **Koncepce boje proti extremismu pro rok 2014**.

Mimořádné opatření „Extremismus 2013“ bylo plněno, vedoucí policejních pracovních skupin zodpovídali za plnění jednotlivých úkolů. Pravidelně jednou měsíčně byly informace o činnosti pracovních skupin shromažďovány a analyzovány.

Komunikace a přenos informací mezi jednotlivými krajskými ředitelstvími policie a Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu (včetně Národního kontaktního bodu pro terorismus)

fungovaly bez problému. Národní kontaktní bod pro terorismus poskytoval analytickou podporu pro regiony.

Nadále byly **shromažďovány znalecké posudky, odborná vyjádření, rozsudky a rozhodnutí týkající se extremismu.** V rámci této činnosti byly shromážděny trestněprávní kauzy spojené s levicovým extremismem za posledních 5 let. Tyto materiály byly poskytovány pro potřeby policejních pracovních skupin. V současné době byly v oblasti trestního řízení využívány již zpracované znalecké posudky a odborná vyjádření jako listinné důkazy.

Vedoucí pracovních skupin jednotlivých krajských ředitelství mají za úkol **provést proškolení policistů pořádkové policie k předávání poznatků týkajících se extremismu s cílem předcházet a sledovat interetnické konflikty,** které by mohly mít potenciál vyvolat zájem extremistické scény a následné demonstrace, zejména v souvislosti s tzv. sociálně vyloučenými lokalitami. Jednotná forma předávání poznatků v oblasti extremismu ze strany pořádkové policie je řešena cestou styčných důstojníků pro národnostní menšiny, kteří úzce spolupracují prostřednictvím pracovních skupin s policisty zařazenými na problematice extremismu.

Na jednotlivých krajských ředitelstvích PČR působí **styční důstojníci pro menšiny,** kteří sestavují podle aktuální potřeby své **pracovní skupiny.** Tyto skupiny jsou tvořeny tak, aby v nich byli zastoupeni policisté jednotlivých služeb a policisté působící na útvarech, v jejichž teritoriu se nachází sociálně vyloučené lokality. **Součástí** skupiny je povinně také **specialista na problematiku extremismu** z krajského ředitelství PČR. Dochází tak k oboustranné výměně poznatků a informací a ke koordinaci činností, zejména při reakci na otevřené projevy extremismu a přípravě a realizaci bezpečnostních opatření. V této souvislosti byl vydán nový **pokyn policejního prezidenta k činnosti na úseku menšin,** který definuje některé nové pojmy a tuto spolupráci ukotvuje.

Inovovaný poznatkový informační systém bude v plném provozu v první polovině roku 2014.

Byl připravován **Soubor vybraných postupů vyšetřování trestné činnosti s extremistickým podtextem,** který bude obsahovat konkrétní kroky pro práci policistů v současnosti se nejčastěji objevujících situacích s prvky extremismu. Metodický materiál má být dokončen v roce 2014.

4.3. Vzdělávání soudců a státních zástupců

Vzdělávání v resortu justice se v roce 2013 zaměří na tyto oblasti:

► Zákon o obětech trestných činů a jeho dopad do oblasti prevence a boje proti extremismu.

Vzdělávání soudců a státních zástupců zaměřené na téma levicový extremismus; podrobněji: (dále jen „LEX“) - možnosti právního postihu aktivit LEX v ČR, aktuální vývoj a tendence LEX v ČR a v evropském kontextu a další témata související s LEX.

► Znalecká činnost v oblasti dokazování trestných činů spáchaných s extremistickou motivací; znalecká činnost u trestné činnosti spáchané z nenávisti (hate crime) v ČR; vliv počítačových her, filmů a jiných medií s násilnou tematikou na psychiku člověka (zejména dětí a mládeže).

► Teroristické hrozby v ČR; problematika prokazování organizované struktury v případě teroristické organizované skupiny; problematika financování terorismu; problematika šíření terorismu přes internet.

Gesce: Ministerstvo spravedlnosti.

Kontrolní termín: 30. června 2013.

Způsob plnění:

V roce se uskutečnilo **13 seminářů**, které se vztahovaly k problematice extremismu nebo s ní souvisely. Těchto vzdělávacích akcí se celkem zúčastnilo **616 osob** z řad justice – tj. zejména **soudců a státních zástupců**, a dle kapacitních možností a volných míst u jednotlivých akcí také **asistentů soudců a právních a justičních čekatelů**.

Jednodenní seminář na téma **Zákon o obětech trestných činů** se uskutečnil 26. září. Semináře se účastnilo 101 účastníků. Byl zaměřen na změny přinesené novou právní úpravou, také ve vztahu k trestnímu řádu, na téma osoby důvěrníka a její úlohy při procesních úkonech, právo na peněžitou pomoc; dopady souběžné novelizace trestního řádu do přípravného řízení (zejm. předběžná opatření).

Seminář na téma **levicový extremismus** se v roce 2013 neuskutečnil pro malý počet přihlášených. Na základě porady s lektory bylo vyhodnoceno, že další termín semináře se přesune na rok 2014. Na konci roku 2013 se měl uskutečnit seminář na téma Extremismus, ale vzhledem k obsazeným termínům v Praze i Kroměříži (rekodifikace soukromého práva) se jej uskutečnit nepodařilo.

V roce 2014 připravuje Justiční akademie tyto specializované kurzy:

Ve dnech 12. - 13. března dvoudenní seminář s názvem Rasový a pravicový extremismus, zaměřený na témata: Aktuální trendy na pravicově-extremistické scéně v ČR a v Evropě; Koncept bránící se demokracie; Projevy současné extremistické scény se zaměřením na rasový a pravicový extremismus. Problematika extremismu v ČR z pohledu policie – metody vyšetřování a dokazování. Spolupráce českých a zahraničních extremistických skupin; Aktuální trendy v trestné činnosti extremistického charakteru z pohledu státního zástupce; Úloha znalce při dokazování trestné činnosti extremistického charakteru; Politický radikalismus a mládež; Trestná činnost páchaná na shromáždění pravicových extremistů (se zaměřením na tzv. protiromské pochody); Trestní odpovědnost právnických osob za trestné činy extremistického charakteru; Zákon o obětech trestných činů. Oběti trestné činnosti z nenávisti a systém pomoci, kazuistiky. Systém pomoci obětem trestné činnosti z nenávisti podle nového zákona o obětech.

► Dvoudenní mezinárodní seminář na téma **Extremismus v evropském kontextu** v 2. polovině roku 2014: zaměřeno na dvě oblasti: 1) Extremismus ve vybraných zemích Evropy: SRN, Řecko, 2) Extremismus v ČR se zaměřením na: levicový extremismus, trestné činy z nenávisti, praktické dopady zákona o obětech trestných činů, případně aspekty vazebního řízení ve vztahu k násilným trestným činům.

Výčet dalších kurzu a seminářů proběhlých v roce 2013 a plánovaných na rok 2014 se vztahem k extremismu je uveden v kapitole 6.4.1. Oblast vzdělávání.

4.4. Systémové a paušální zamezení infiltrace extremistů

► Pokračovat v nastavených opatřeních proti infiltraci extremistů do bezpečnostních sborů (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR) a Armády ČR. Tímto jsou myšleny lustrace, preventivní, vzdělávací, organizační, legislativní či jiné aktivity.

Gesce: *Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo spravedlnosti,
Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí.*

Termín: *Průběžně.*

Způsob plnění:

Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR:

K zamezení **infiltrace extremistů** do bezpečnostních sborů jsou ze strany Krajských ředitelství PČR **prováděny lustrace** uchazečů k Hasičskému záchrannému sboru ČR, Armádě ČR a Policii ČR. Opatření je nastaveno trvale. Vězeňská služba a Celní správa mají nastavena samostatná opatření k zamezení infiltrace extremistů do jejich sborů a to v oblasti psychologických činností a odlišného přijímacího řízení.

Vězeňská služba:

Problematika extremismu a úkoly v oblasti koncepce boje proti extremismu jsou již každoročně ve Vězeňské službě ČR (dále jen „VS ČR“) součástí **Plánu služební a profesní přípravy příslušníků a občanských zaměstnanců a to jak ve věznicích a vazebních věznicích, tak i na Generálním ředitelství VS ČR** (dále jen „GR VS“).

Problematika extremismu je rovněž Akademií VS ČR zahrnuta do obsahu **základní odborné přípravy**, kterou jsou povinni absolvovat všichni přijatí příslušníci a občanskí zaměstnanci. Tato odborná příprava je základním kvalifikačním požadavkem, popř. dalším odborným požadavkem pro výkon služby nebo výkon práce. **Problematika extremismu je zařazena v rozsahu dvou hodin do základní odborné přípravy typu A** (určené pro příslušníky Vězeňské služby) v rámci předmětu profesní etika a do **základní odborné přípravy typu B2** (určené pro občanské zaměstnance v přímém styku s vězněnými osobami), kde je téma extrémismu zařazeno v předmětu sociologie.

Problematika infiltrace extremismu do řad zaměstnanců VS ČR je **upravena v rámci vnitřních předpisů VS ČR**. Čestným prohlášením uchazeč o přijetí do pracovního poměru k VS ČR prohlašuje, že *„nepodporuje, nepropaguje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou nebo rasovou zášť vůči jiné skupině osob“*. Obdobná úprava platí i pro přijetí do služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru. V rámci výše uvedeného jsou využívány také služby psychologů VS ČR, kteří posuzují osobnostní způsobilost uchazečů o přijetí do služebního (pracovního) poměru k VS ČR.

Pověřené orgány VS ČR¹ zařazené k výkonu služby na odboru kontroly GŘ VS a v odděleních prevence a stížností věznic a vazebních věznic, průběžně monitorují zájmové osoby ve vězeňských zařízeních a úzce spolupracují s příslušnými útvary Policie ČR.

Zvýšená pozornost je věnována vězněným osobám, které jsou odsouzené za kriminální činy s napojením na extrémistickou scénu v ČR, odsouzeným za trestné činy s extremistickým podtextem, či osobám, o nichž jsou v průběhu výkonu trestu získány poznatky, že se např. k neonacistickým myšlenkám stále hlásí.

Odsouzení, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchanou trestnou činnost s rasovým podtextem, nejsou z kolektivu ve věznicích vyčleňováni či od ostatních odsouzených izolováni. Mají stanoven standardní program zacházení dle zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Pokud jsou (v případě zájmu) zařazeni do některého ze specializovaných oddělení, je práce s nimi intenzivnější. Problematika extremismu ve vězeňských zařízeních se může projevit ve snaze o rozšiřování závadných tiskovin a literatury. VS ČR sleduje dodržování § 28 odst. 3 písm. c) zákona o výkonu trestu odnětí svobody, který zakazuje odsouzeným přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost.

Celní správa ČR:

V roce 2013 spolupracovalo **Psychologické pracoviště Celní správy ČR** s pracovištěm **odboru 40 Generálního ředitelství cel**, které centrálně zajišťuje pro všechny útvary nábor a výběr nových uchazečů. Uvedené pracoviště má na starosti také problematiku **detekce extremistických znaků a projevů u nově přijímaných osob**. Vzhledem k tomu, že pracoviště působí pro celou Českou republiku, mají pracovníci větší možnost postupně získávat zkušenosti s uchazeči, kteří mohou zastávat a projevovat extremistické postoje.

V roce 2013 bylo v souvislosti s přijímáním příslušníků do služebního poměru k celní správě z řad občanů psychologicky prošetřeno 239 uchazečů. Z tohoto počtu nevyhovělo nárokům na osobnostní

¹ Policejní orgán ve smyslu § 12 odst. 2 tr. řádu.

způsobilost 59 % uchazečů. Při posuzování osobnostní způsobilosti byl kladen vysoký důraz na **detekci anomaly a extremity** v osobnosti uchazečů. Tyto skupiny osobnostních charakteristik mohou souviset s extremistickými postoji a díky nim lze predikovat chování nesoucí znaky extremismu a dalších společensky nebezpečných jevů.

V rámci **vzdělávací činnosti** proti extremismu byl i v roce 2013 zařazen do osnov „Základního celního kurzu“ blok s **problematikou národnostních, etnických nebo náboženských menšin** žijících na území České republiky. Výuka byla koncipována jako prezentace zásad pozitivních komunikačních schopností příslušníka Celní správy ČR vůči příslušníkům menšin. Obdobné vzdělávací obsahy byly zařazovány do profesního vzdělávání celníků sloužících na pozicích s častým kontaktem s minoritami.

Základem pro profesionální výkon služby je kvalitní systém vzdělávání a odborné přípravy celníků zařazených i do výkonu služby na mezinárodních letištích. Jedním ze vzdělávacích projektů Celní správy České republiky je **projekt „CESTYL“**. Cílem projektu je zkvalitnění odborné přípravy pro výkon služby pracovníků Celní správy ČR na mezinárodních letištích. Profesní vzdělávání je směřováno mimo jiné i na extremismus.

Diagnostické a vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku extremismu a menšin jsou prováděny u celní správy od roku 2010. V letech 2010 – 2013 nebylo zaznamenáno žádné podezření, ani konkrétní projev extremismu v řadách příslušníků Celní správy ČR. Díky tomu **jsou považovány používané diagnostické metody a vzdělávací programy za dostatečnou prevenci**.

V rámci Celní správy ČR nebylo v roce 2013 zjištěno zboží související s rasismem, xenofobií či extremismem.

Armáda ČR:

V roce 2013 **nebyl** Vojenským zpravodajstvím **zjištěn zvýšený zájem příznivců pravicového extremismu (dále jen „PEX“ o přijetí do služebního poměru vojáků z povolání**. Došlo k **omezení projevů PEX v rámci útvarů Armády ČR (dále jen „AČR“)**, které začalo ve větší míře v roce 2012. Docházelo k **semknutí extremistů do účelových skupin mimo objekty rezortu Ministerstva**

obran (dále je „MO“) (kluby extrémních sportů, soukromé hudební produkce s extremistickou tematikou). V těchto **komunitách se pohybovali** jak **PEX z řad vojáků AČR**, tak i jejich protějšky z civilního sektoru.

V roce 2013 **zachytilo Vojenské zpravodajství** při prověřování uchazečů o službu v AČR **3 stoupence pravicového extremismu**. Celkem disponuje **informacemi ke 172 osobám inklinujícím k pravicovému extremismu** s různou mírou jejich účasti na extremistických aktivitách nebo s různým podílem na jejich organizování, případně s rozdílnou intenzitou vazeb na jiné extremistické osoby či uskupení. Lze říci, že rezortní a mimorezortní PEX prostředí jsou vzájemně provázaná, nicméně převážná část jeho identifikovaných příznivců v řadách AČR své projevy, aktivity i vazby kvůli obavám ze ztráty zaměstnání v místě pracoviště **důsledně konspiruje**. Typově se těžiště pravicového extremismu u vojáků z povolání nejvíce pohybuje v **oblastech poddůstojnického a praporčického sboru**.

Vojenské zpravodajství zaznamenalo další případy, kdy **příslušníci a sympatizanti PEX organizací a hnutí byli identifikováni v řadách aktivních záloh**. Jednalo se zpravidla o bývalé vojáky z povolání, kterým z různých důvodů skončil služební poměr, nebo o neúspěšné uchazeče o přijetí do AČR.

Levicoví extremisté neprojevovali o vstup do AČR zájem s ohledem na jejich chladný přístup k vojenské službě.

V roce 2013 **nebyly VP zaznamenány** v rezortu Ministerstva obrany (dále jen MO) **poznatky nebo aktivity směřující k antisemitismu, xenofobii, islamofobii či zneužívání počítačové sítě internet k šíření nenávisti a extremistických ideologií**.

Vyhodnocení plnění úkolů vyplývajících z Koncepce boje proti extremismu

MO si stanovilo na rok 2013 následující úkoly v boji proti extremismu:

- ▶ Věnování pozornosti nově přijímaným zájemcům o služební poměr vojáka z povolání.
- ▶ Seznamování nově přijatých zaměstnanců do pracovního nebo služebního poměru u MO, žáků a studentů vojenských škol s problematikou extremismu a jejími právními aspekty; Zkvalitňování

přípravy lektorského sboru v problematice boje proti extremismu a jeho využití v rámci MO.

► Zaměření se na doprovodné sociálně nežádoucí jevy (např. nezdravé mezilidské vztahy) při procesu snižování personálu MO a na pomoc propouštěným zaměstnancům vzděláváním v oblasti jejich práv a povinností v souvislosti se skončením pracovního nebo služebního poměru.

► Do obsahu stanoveného vzdělávání v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů pro zaměstnance MO závazně zařadit témata: nezdravé mezilidské vztahy na pracovišti, přestupky a trestná činnost, alkohol, omamné a psychotropní látky a dopravní nehodovost, přestupky a trestná činnost, aktuální výskyt sociálně nežádoucích jevů a preventivní aktivity realizované u vlastního útvaru nebo zařízení (např. v boji proti extremismu).

► Zabezpečit dostupnost a aktuálnost informací z oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů všem zaměstnancům MO.

I. Opatření ve vnější legislativě

V oblasti vnější legislativy nebyl přijat žádný nový právní předpis obsahující opatření v této oblasti. Problematika podpory, propagace nebo sympatizování s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, byla ale zahrnuta do **připravovaného zákona o službě vojáků v záloze**, který má nahradit současný zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů. Jsou v něm navrhována pro vojáky v aktivní záloze stejná opatření, která byla zákonem č. 147/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů zahrnuta do zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů. Půjde tedy o opatření při výběru osob do aktivní zálohy a rovněž i o opatření k možnosti ukončení zařazení v aktivní záloze. Tento návrh je však dosud v legislativním procesu.

II. Opatření ve vnitřní legislativě

K provádění ustanovení § 21 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, při odnímání vojenské hodnosti byl vydán **rozkaz ministra obrany** (dále jen „RMO“) č. 6/2012 Věstníku

Odnímání vojenské hodnosti. Právní postavení občanských zaměstnanců je odlišné od vojáků ve služebním poměru. Zaměstnanci v pracovním poměru nejsou omezeni ve výkonu občanských práv. Na okruh zaměstnanců vymezených v § 303 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákoník práce), do kterého patří i zaměstnanci ozbrojených sil České republiky, se však vztahují zvláštní povinnosti, které vycházejí ze zvláštního postavení státních orgánů a směřují k zajištění jejich nestrannosti a neovlivnitelnosti při výkonu státní správy. Povinnost zdržet se právě výše uvedeného jednání, na rozdíl od právní úpravy u vojáků z povolání, zde však explicitně uvedena není. Stejně jako pro vojáky z povolání i pro zaměstnance v pracovním poměru je závazný RMO č. 6/2013 Věstníku Etický kodex zaměstnanců Ministerstva obrany.

III. Preventivní působení

Koordinaci úkolů v boji proti extremismu zabezpečovala **Rezortní komise pro prevenci** (dále jen „rezortní komise“), která je poradním, koordinačním a iniciujícím orgánem ministra obrany k řešení otázek spojených s problematikou prevence sociálně nežádoucích jevů (dále jen „SNJ“). U vojenských útvarů a zařízení si vedoucí zaměstnanci k zabezpečení úkolů prevence zřídili **komise pro prevenci SNJ** nebo si pro tuto oblast určili poradce. Rezortní komise byla na svých zasedáních pravidelně informována o situaci v oblasti výskytu extremismu v rezortu MO. V roce 2013 nebylo ze strany rezortní komise přijímáno žádné nové další preventivní opatření.

Problematika boje proti extremismu patří mezi dlouhodobé priority rezortní prevence SNJ. Cílem preventivních aktivit v roce 2013 bylo systematicky navázat na preventivní aktivity, které jsou v rezortu MO průběžně realizovány od roku 2009. Tyto aktivity byly zaměřeny zejména do **oblasti vzdělávání, na zkvalitňování informační oblasti a na kontrolní činnost**. Jednotný postup při realizaci úkolů prevence projevů extremismu v působnosti MO byl zabezpečován v souladu s vnitřním předpisem – RMO č. 53/2010 Věstníku Prevence sociálně nežádoucích jevů.

V rámci dlouhodobě schválených úkolů v boji proti extremismu byla v rezortu MO věnována pozornost **nově přijímaným zájemcům o služební poměr vojáka z povolání s cílem eliminovat jedince inklinující k extremistickým hnutím**. Průběžně bylo prováděno seznamování nově přijatých zaměstnanců s problematikou extremismu a jejími právními aspekty. Proběhlo také školení

zaměstnanců a příslušníků MO, kteří se dosud v problematice extremismu odborně nevzdělávali. Byly realizovány **pravidelné přednášky** v rámci prevence SNJ, v nichž byly zohledněny veškeré informace, poznatky a aktivity, vztahující se k dané problematice (extremismus, rasismus, antisemitismus, xenofobie, islamofobie, zneužívání počítačové sítě internet k šíření nenávisti a extremistických ideologií), se zaměřením na způsob předcházení jejich projevům.

Stálá pozornost byla věnována seznamování studentů **Univerzity obrany** a žáků **Vojenské střední a Vyšší odborné školy Ministerstva obrany** v Moravské Třebové s problematikou projevů extremismu a jejími právními aspekty. V rámci zkvalitňování a rozšiřování lektorského sboru bylo na Univerzitě obrany vyškoleny dalších 13 lektorů, kteří se budou podílet i na preventivních aktivitách v oblasti boje proti extremismu. V jarním a podzimním cyklu odborných příprav předsedů a metodiků komisí pro prevenci SNJ v roce 2013 byli příslušní zaměstnanci pravidelně informováni o aktuálním výskytu SNJ a trendech jejich výskytu v rezortu MO. Celkem bylo proškoleny 264 osob.

V rámci zabezpečení informovanosti zaměstnanců a příslušníků MO v oblasti boje proti extremismu byly průběžně aktualizovány rezortní intranetové stránky Prevence SNJ. Nově byly na stránkách zveřejněny výpisy úkolů stanovených MO věcně příslušnými usneseními vlády v oblasti boje proti extremismu a prevence kriminality.

Kontrolní činnosti s cílem odhalit případné projevy extremismu či jeho sympatizanty byly průběžně prováděny velitelskými a dalšími příslušnými kontrolními orgány (např. VP, Vojenským zpravodajstvím, Inspekcí ministra obrany apod.). U příslušníků, kteří jsou předurčeni k vyslání do zahraničních operací, je prováděno Společným operačním centrem MO pravidelné školení v oblasti extremismu, a dále tito příslušníci jsou prověřováni orgány Vojenského zpravodajství z důvodu eliminace osob podezřelých ze sympatií k extrémistickým hnutím. Při zjištění podezření na závadové jednání v této oblasti v době plnění úkolů v zahraniční operaci je řešena okamžitá repatriace.

Na základě informací od VP a Vojenského zpravodajství, které se vztahují k projevům extremismu, jsou následně přijímána adekvátní opatření. Pravidelně zasílané týdenní souhrnné informace od VP o protiprávním jednání příslušníků Armády ČR, včetně zjištěných projevů extremismu, rasismu nebo xenofobie, jsou postupovány na příslušné velitelské stupně s personální pravomocí, kde jsou

přijímána odpovídající opatření. V roce 2013 bylo spuštěno celkem **82 projektů vojenských útvarů a zařízení v oblasti prevence kriminality**. Pozornost byla věnována zaměření projektů na skupiny osob s vyšší mírou rizikového chování a na specifické formy primární prevence v oblasti prevence kriminality včetně boje proti extremismu. Při realizaci preventivních projektů byla pozornost zaměřena na volnočasové aktivity, a to zejména na tělovýchovnou činnost a kulturní vyžití organizované pro zaměstnance MO.

V roce 2014 se MO v rámci prevence SNJ zaměří na následující úkoly:

- ▶ Zpracování koncepce prevence na další období, která bude zahrnovat problematiku boje proti extremismu.
- ▶ Prohlubování vzdělání všech zaměstnanců a příslušníků MO v oblasti boje proti extremismu, ochrany lidských práv a aktuálních kriminálně rizikových jevů.
- ▶ Pokračování proškolení nově přijatých zaměstnanců a příslušníků rezortu MO a seznamování žáků a studentů vojenských škol s problematikou projevů extremismu a jejími právními aspekty.
- ▶ Zabezpečení aktualizace informací z oblasti boje proti extremismu.
- ▶ Zařazení tématu Tolerance a intolerance k rasově a národnostně odlišné společnosti do prováděného sociologického výzkumu v oblasti prevence SNJ.
- ▶ Stanovení priorit prevence SNJ na rok 201

Generální inspekce bezpečnostních sborů

V roce 2013 bylo ze strany Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“) realizováno celkem **48 preventivních přednášek** cíleně zaměřených na trestnou činnost a další protiprávní jednání, kterých se dopouštějí příslušníci bezpečnostních sborů v působnosti inspekce.

Cílovou skupinou byli frekventanti několika běhů základní odborné přípravy Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky a Celní správy České republiky, studenti Policejní akademie ČR v Praze. Další skupinou byli účastníci školení a instrukčně-metodických zaměstnání organizovaných jednotlivými složkami s územně vymezenou působností zmiňovaných bezpečnostních sborů. Preventivní přednášky byly cíleny rovněž na studenty středních a vysokých škol se zaměřením na vnitřní bezpečnost České republiky a řadu dalších posluchačů, jejichž činnost přímo souvisí s danou problematikou.

Součástí preventivních přednášek byly i modelové příklady případů řešených inspekcí, včetně sledovaných oblastí, kam patří i extremismus a jeho projevy ve službě i v době mimo ni. Velký důraz byl kladen rovněž na vnímání projevů extremismu kolegů na pracovišti, neztotožnění se s jejich protiprávním jednáním a možnosti ochrany ze strany inspekce i nadřízených v případě, že se příslušník rozhodne takové jednání oznámit orgánům činným v trestním řízení.

► Realizovat aktivity k zabránění infiltrace extremistů do obecních policií.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

V **novele zákona o obecní policii**, kterou zpracovalo MV a která byla Poslanecké sněmovně předložena na podzim roku 2012, byl upraven postup posuzování spolehlivosti uchazečů o zaměstnání strážníka, čekatelů a strážníků, který opravňoval obec požádat v případě důvodné pochybnosti Policii ČR o sdělení informací k dané osobě, a to zda k ní nebyly zjištěny informace, že založila, podporuje, propaguje nebo veřejně sympatizuje s hnutím, které směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob. Pozitivní výsledek takového šetření by znamenal, že daná osoba by nebyla považována za spolehlivou z hlediska zákona o obecní policii. Současně byl s Policií ČR předběžně dohodnut postup zajišťování těchto šetření. V průběhu projednávání návrhu ve výborech Poslanecké sněmovny bylo ovšem MV informováno o široké (ovšem vnitřně nikterak koordinované) iniciativě jdoucí napříč politickým spektrem k rozsáhlým úpravám návrhu formou pozměňovacích návrhů prezentovaných teprve v rámci plenárního projednávání ve druhém čtení návrhu a směřujících patrně značně nad rámec materie obsažené v samotném návrhu zákona (vesměs souvisejících však s jinými body než s výše popsanou úpravou zjišťování spolehlivosti strážníků). Z těchto důvodů **MV v březnu 2013 stáhlo novelu zákona** o obecní policii z dalšího projednávání v Poslanecké sněmovně.

V roce 2013 charakterizoval obecní policie stabilní personální stav.

5. Efektivně a korektně proti násilí

5.1. Bezpečnostní opatření při extremistických akcích

► Prohlubovat spolupráci pořádkové policie a Služby kriminální policie a vyšetřování při bezpečnostních opatřeních, zejména v oblasti předávání informací mezi jednotlivými součástmi. Týká se to především instruktáží policistů pořádkových jednotek před bezpečnostním opatřením ze strany specialistů na extremismus k zájmovým osobám, rizikům vyplývajícím u účasti konkrétních extremistických subjektů a osob z řad extremistů.

Gesce: Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2013.

► Využívat v rámci zvládání extremistických akcí metody policejní práce „Low profile policing“ a strategii „3D“². V praxi jde zejména o efektivní a bezpečné využívání Antikonfliktních týmů.

Gesce: Policie ČR.

Termín: Průběžně.

Způsob plnění:

V souvislosti s aktivitami některých PEX uskupení a sérií protiromských shromáždění, které vyvrcholily výtržnostmi a střety s PČR, **vznikla na MV pod záštitou ministra vnitřní pracovní skupina.** Zabývala se **represí proti tvrdému jádru neonacistů a opatřeními pro lepší a standardizované zvládání extremistických shromáždění zaměřených do sociálně vyloučených lokalit. Závěry z pracovní skupiny se promítly do nových úkolů Koncepce boje proti extremismu pro rok 2014.**

² Low profile policing (LPP) je strategie minimálního prezentování policejní síly. LPP nevzbuzuje negativní emoce, nedeklaruje se připravenost a očekávání střetu. V okolí akce se pohybují policisté v klasických uniformách nebo členové Antikonfliktních týmů. Pořádkové jednotky jsou mimo vizuální kontakt s veřejností, ale na vhodném místě připraveni k zásahu. Na principy LLP navazuje tzv. strategie 3D, která počítá s třemi stupni řešení potencionálně nebezpečných situací: diskuse, snižování napětí proaktivním přístupem, rázná akce. (Discussion, De-escalation, Determination).

U pořádkových jednotek se v uplynulém období na základě vývoje situace a získaných zkušeností ve větší míře využívá při jejich nasazení v rámci bezpečnostních opatření s extremistickým podtextem **operativních družstev**, tj. družstev pořádkových jednotek v civilu, které působí přímo mezi demonstranty a jsou určeny k typování pachatelů protiprávního jednání, příp. k jejich zadržení.

Prohlubování spolupráce při bezpečnostních opatřeních v souvislosti s předáváním informací ze strany neuniformované policie bylo věnováno i instruktážně metodické zaměstnání policistů zařazených v pracovních skupinách pro boj s extremismem, které se uskutečnilo v 7.- 8. listopadu.

Antikonfliktní týmy (dále jen „AKT“) jsou nedílnou součástí všech bezpečnostních opatření s extremistickým podtextem. **Koordinátoři AKT jsou součástí štábů** těchto akcí. V roce 2014 získají také oficiální **nové označení** (vesta). Prioritou je **stabilizace jejich personálního stavu a realizace základních a inovačních kurzů**. Zvládání bezpečnostních opatření bylo i předmětem celorepublikového instruktážně metodického zaměstnání policistů zařazených v Antikonfliktních týmech, které se uskutečnilo ve dnech 13.- 14. května v Brně.

5.2. Oběti trestné činnosti z nenávisti

► Usilovat o implementaci příkladů dobré praxe z konceptu hate (bias) crimes. Spolupracovat s nestátními a mezinárodními institucemi. Zohlednit ustanovení zákona o obětech trestné činnosti v policejní praxi.

Gesce: Ministerstvo vnitra.

Termín: 31. prosince 2013.

Způsob plnění:

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů) dne 1. srpna nabyl účinnosti ve všech svých částech. Naplňuje tři základní cíle:

- Vytváří komplexní úpravu právní ochrany obětí trestných činů.
- Rozšiřuje práva obětí trestných činů nad rámec stávající právní úpravy.
- Odstraňuje nedostatky dosavadní implementace práva Evropské unie, upravuje postavení obětí v trestním řízení.

Zákon o obětech upravuje zejména tato práva obětí:

- a) Právo na poskytnutí odborné pomoci (ze strany neziskového sektoru, Probační a mediační služby a advokátů zapsaných do registru poskytovatelů služeb), která je v případě některých skupin obětí poskytována bezplatně; do služeb odborné pomoci se řadí: psychologické poradenství, sociální poradenství, poskytování právních informací, právní pomoc a restorativní programy.
- b) Právo na informace, kde je kladen důraz především na srozumitelnost poskytovaných informací.
- c) Právo na ochranu soukromí.
- d) Právo na ochranu před druhotnou viktimizací (druhotnou újmou) ze strany orgánů činných v trestním řízení, které spočívá především v omezení kontaktu s pachatelem, speciálních pravidlech pro provádění výslechu oběti a pro podání vysvětlení obětí.
- e) Prohlášení oběti o dopadech trestného činu na její život (victim impact statement).
- f) Právo na peněžitou pomoc [právo oběti na peněžitou pomoc bylo upraveno i zákonem o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, nicméně i v této oblasti přináší zákon o obětech trestných činů zásadní změny – právo na peněžitou pomoc má nyní nově i oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (znásilnění, sexuální nátlak apod.), zvyšují se také poskytované částky; nárok oběti na náhradu škody či nemajetkové újmy vůči pachateli nově přechází na stát, a to v rozsahu poskytnuté pomoci].

Kromě rozšíření ochrany obětí došlo na základě zákona o obětech trestných činů k **novelizaci trestního řádu**. Za nejdůležitější změnu, která přispívá k ochraně obětí, a to zejména obětí domácího násilí, se považuje zavedení předběžných opatření do trestního řádu. Na základě toho tak lze v trestním řízení uložit například předběžné opatření spočívající v zákazu vstupu do určitého obydlí, zákazu styku s určitými osobami, zákazu zdržovat se na konkrétně vymezeném místě, zákazu návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami atd.

V roce 2013 byli v problematice zákona o obětech trestné činnosti (dále jen „zákon o obětech“) **proškoleni vybraní lektori z krajských ředitelství policie**, vždy za SKPV a vnější službu. Tito lektori dále **prováděli školení v rámci svých krajů**. Na žádost jednotlivých krajů bylo prováděno školení ze zákona o obětech i **v rámci jednotlivých instrukčně metodických zaměstnání** po liniích specifické trestné činnosti. K 1. srpnu, tedy

datu účinnosti zákona, **byli proškoleni všichni policisté Policie ČR**, včetně např. operačních důstojníků.

PČR zpracovala v souvislosti se zákonem o obětech **metodik**, která je přístupná na intranetových stránkách odboru obecné kriminality Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „ÚSKPV“). Tato metodika slouží k jednotnému postupu PČR při práci s obětí. V souvislosti se zákonem byly **upraveny stávající a vytvořeny nové formuláře**, zejména poučení poškozeného a základní informace pro oběť trestného činu. Metodika s formuláři byla poskytnuta Ministerstvu spravedlnosti a Nejvyššímu státnímu zastupitelství a jimi dále rozeslána na všechny soudy a státní zastupitelství, aby byl zajištěn jednotný postup orgánů činných v trestním řízení. Rozhodnutím policejního prezidenta o nutnosti jednotného postupu PČR podle metodiky nebylo využito nabídek ze strany nestátních neziskových organizací o zajištění proškolení PČR ze zákona o obětech.

Spolupráce s organizacemi poskytujícími pomoc obětem trestných činů vychází mj. ze zákona o obětech, minimálně poskytnutím informace, na které **subjekty zapsané v registru poskytovatelů se může oběť obrátit**.

Na žádost jednotlivých poskytovatelů pomoci provádí PČR, resp. ÚSKPV, **proškolení pracovníků těchto poskytovatelů z hlediska sjednocení postupu v trestním řízení a navázání užší spolupráce**.

Odbor bezpečnostní politiky MV je kontaktním bodem Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva při Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále jen „**ODIHR**“) k problematice trestné činnosti z nenávisti. Zástupkyně MV se zúčastnila pravidelné výroční schůze, kde se každoročně představuje **nová zpráva OSCE/ODIHR k problematice hate crime**. MV spolupracuje na tvorbě manuálu k monitoringu hate crime, práce na projektu nadále pokračují a čeká se na vyjádření vedení ODIHR. Byl představen nový dotazník a metodika jeho pro vyplňování, což bude reflektováno při vyplňování další zprávy.

6. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2013

6.1. Ministerstvo vnitra

6.1.1. Oblast prevence

„V rámci preventivní politiky státu, kde jednou z významných priorit v roce 2013 bylo **zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených komunitách**, je zásadním koncepčním materiálem „Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015“ (dále jen Strategie), přijatá usnesením vlády č. 925/2011. Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má mezíresortní orgán Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“). Jeho úloha je především iniciační, koordinační a informační a nese gesci za zpracování materiálů pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality. Rozhoduje také o přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě realizuje **Program prevence kriminality** v krajích a obcích (dále jen „Program“), jehož hlavním cílem je zvyšování pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou.

Snaha o co nejvyšší míru zajištění bezpečí obyvatel ČR a realizaci efektivních preventivních opatření byla v roce 2013 zajištěna vyhlášením celkem čtyř kol Programu prevence kriminality. Na první všeobecné kolo vyhlášené v listopadu 2012 navázala další tři již úžeji zaměřená a specifikovaná kola, a to na aktuální problematiku zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí. V prvním kole projevilo zájem o zvýšení bezpečí a veřejného pořádku prostřednictvím Programu prevence kriminality celkem 164 samospráv krajů a obcí, které podaly 407 projektů se žádostí o dotaci ve výši 93 733 083 Kč. (Pozn.: oproti roku 2012 došlo ke zvýšení zájmu o Program prevence kriminality ve všech parametrech. V roce 2013 požádalo o 37 více samospráv, bylo podáno více o 47 projektů a finanční požadavek byl vyšší o přibližně 30 000 000 Kč.)

Ministerstvo vnitra mělo v roce 2013 k rozdělení stejnou částku jako v roce loňském, tj. sumu 50 557 000 Kč, ve skladbě maximálně 20 000 000 Kč investičních prostředků a 30 557 000 Kč neinvestičních prostředků. **V prvním kole byla rozdělena dotace ve výši 46 423 000 Kč.** Z toho činí investiční dotace 20 000 000 Kč na 64 projektů a neinvestiční dotace 26 423 000 Kč na 156 projektů. Nejvíce bylo přiděleno Ústeckému kraji, celkem 9 724 000 Kč, Praha s nejmenším počtem podpořených projektů (5 projektů) obdržela i nejméně finančních prostředků, celkem 628 000 Kč.

Protože v roce 2013 v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí evidentně existovaly bezpečnostní problémy, vyhlásilo Ministerstvo vnitra v květnu druhé kolo Programu prevence kriminality zaměřeného na zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách v obcích spolupracujících s Agenturou pro sociální začleňování. Dotačního kola se mohly zúčastnit pouze obce, které alespoň část roku 2013 oficiálně s Agenturou spolupracovaly. Jednalo se o 37 obcí. Záměrem tohoto kola bylo podpořit samosprávy spolupracující s Agenturou, které jsou motivovány k pozitivnímu hledání řešení svých problémů a zajistit synergický efekt s dalšími samosprávou realizovanými projekty. Na výzvu reagovalo 21 obcí, ty předložily 43 projektů. **V druhém kole bylo podpořeno celkem 30 projektů v 18 obcích částkou 2 229 000 Kč.**

V souvislosti s demonstracemi v městech a obcích se sociálně vyloučenými lokalitami Ministerstvo vnitra vypsalolo třetí kolo Programu prevence kriminality. Toto kolo bylo zaměřeno na krizová a okamžitá preventivní opatření ve městech Duchcov a České Budějovice. Na doporučení Ministerstva vnitra se obě města rozhodla situaci uklidnit nasazením asistentů prevence kriminality, kteří v této situaci působí zejména jako nástroj komunikace a mediace problémů mezi obyvateli vyloučených lokalit a majoritní společností, potažmo mezi obyvateli nerespektujícími a respektujícími právní řád a veřejný pořádek. **Ve třetím kole bylo celkem podpořeno 7 projektů (5 ČB, 2 Duchcov) částkou 919 000 Kč.**

Nejsilnější demonstrace zaměřené na kritiku státu v jeho integračních aktivitách a neschopnosti zajistit přiměřenou sociální úroveň a bezpečí občanů probíhaly opakovaně v Ostravě. Ministerstvo vnitra vyhlásilo v říjnu **čtvrté kolo** Programu prevence kriminality a zaměřilo jej na město Ostrava. To se rozhodlo zvýšit počet asistentů prevence kriminality ze současných tří na 13. K výběrovému řízení na pozici asistenta se však nedostavil dostatečný počet kvalitních uchazečů a od prosince

2013 začali v Ostravě působit pouze čtyři noví asistenti prevence kriminality, celkem jich tedy pracuje sedm.

Specifickou oblast preventivních aktivit zaměřených na bezpečnost a prevenci rizikových jevů v sociálně vyloučených lokalitách představuje komplexní součinnostní **Program prevence kriminality Úsvit**. Jedná se o komplex osvědčených projektů sociální a situační prevence, které jsou realizovány obcemi a spolufinancovány MV, jsou postaveny na spolupráci státní správy, samosprávy, neziskového sektoru ad. a aktivně zapojují obyvatele lokalit do preventivních aktivit. Projekty mají za cíl mj. zvyšování bezpečí a veřejného pořádku a snižování interetnického napětí v sociálně vyloučených lokalitách.

K realizovaným projektům Programu prevence kriminality Úsvit patří:

- ▶ Zjištění pocitu bezpečí občanů a jejich názorů na zlepšení bezpečnostní situace včetně jejich ochoty zapojit se do takových řešení – anketa, výzkum, kulaté stoly.
- ▶ Vzdělávání strážníků obecní policie a příslušníků Policie ČR ve specifikách práce v sociálně destabilizovaném prostředí a při jednání se zástupci menšin.
- ▶ Domovník – preventista - projekt zvyšující bezpečí obyvatel domů v majetku samospráv a kombinující údržbu domu, dodržování veř. pořádku a mediaci problémů.
- ▶ Romský mentor – projekt zaměřený na prevenci recidivy a zajištění výkonu uložení alternativního trestu odnětí svobody.
- ▶ Pedagogický asistent v základních školách a speciálních školách - projekt podporující dosažení vyššího vzdělání.
- ▶ Volnočasové aktivity pro děti a mládež ze sociálně nepodnětného prostředí (kluby, centra, hřiště, sportovní plácky), které kombinují doučování nebo jsou doplněny o úkony sociální práce. Lze sem také zařadit letní tábory a víkendové pobyty navazující na dlouhodobou sociální práci provozovanou pracovníky Orgánu sociálně právní ochrany dětí.
- ▶ Prostupné bydlení zajišťující zvyšující se standard bydlení pro osoby, které si plní své povinnosti spojené s bydlením a sloužící jako motivační prvek.
- ▶ Protidluhové poradenství a aktivity zvyšující finanční gramotnost pro osoby zadlužené a předlužené.
- ▶ Projekty situační prevence vytvářející bezpečné zóny a zvyšující pocit bezpečí občanů (kamerové

monitorovací systémy, fotopasti, mříže, zabezpečení dveří, osvětlení, oplocení, atp.).

► Asistent prevence kriminality (viz níže).

Hlavním a nejúspěšnějším dílčím projektem realizace Programu prevence kriminality Úsvit v sociálně vyloučených lokalitách je projekt **Asistent prevence kriminality** (dále jen „APK“), který je plošně realizován v celé ČR. Asistent je vybrán z řad nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučených lokalit (často z řad Romů), který je po zaškolení zaměstnán v rámci obecní policie a podílí se na zvýšení standardu bezpečí a dodržování veřejného pořádku. Projekt APK byl v roce 2013 realizován v celkem 46 městech (o 18 měst více než v roce 2012). V těchto městech působilo celkem 140 asistentů (cca o 50 více než v roce 2012) zaměstnaných u městské policie. V každém městě je také vytvořena pozice mentora – strážník městské policie – který asistentům předává úkoly, kontroluje jejich plnění, pomáhá asistentům při zvládání úkolů a překonávání problémů. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách. Konkrétní asistenty vybírá odborná komise, která je složena ze zástupců Ministerstva vnitra, samosprávy, obecní policie, Policie ČR a často také koordinátora (poradce) pro romské záležitosti (kraje, obce) či zástupce v lokalitě působících významných nestátních neziskových organizací.

Asistent je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Asistent není strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou dle zákona o obecní policii svěřeny výhradně strážníkovi nebo čekateli, zejména se: podílí na prevenci kriminality v obci; přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku; provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci. Při své činnosti je Asistent podřízen konkrétnímu strážníkovi, se kterým pracuje v úzké součinnosti.

K cílům činnosti APK patří zejména:

- Snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků v sociálně vyloučené lokalitě.
- Zvýšení pocitu bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality.
- Zajištění vymahatelnosti práva a posílení subjektů garantujících dodržování práva (veřejná správa, Policie ČR, obecní policie).
- Motivace k zaměstnání pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obývající

sociálně vyloučené lokality.

- ▶ Zvýšení pracovních a sociálních kompetencí, zvýšení vzdělání, zajištění praxe a zaměstnanosti pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obývajcí sociálně vyloučené lokality.
- ▶ Podpora sociální integrace, zvýšení sociálního statutu, prevence a eliminace sociálního vyloučení.
- ▶ Garance šíření dobré praxe (výstupů projektu) i do dalších sociálně vyloučených nebo sociální exkluzí ohrožených lokalit v rámci ČR i zahraničí.
- ▶ Posílení vnitřní koheze a pozitivních vzorců chování v rámci rodin v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím zajištění zaměstnání pro dospělého člena rodiny.
- ▶ Prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší.
- ▶ Prevence rasově motivovaných sporů a extremistických projevů.
- ▶ Změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

Projekt APK je podporován ze dvou zdrojů. Prvním je státní rozpočet, kapitola Ministerstvo vnitra, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality 2013 (celkem **13 407 000 Kč** v 35 městech, 90 APK), druhým zdrojem je Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost. V rámci projektu ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality“ registrační číslo projektu: CZ 1.04/ 3.3.00/61.00003 působí v 11 lokalitách 50 APK. Mzdové náklady na činnost 50 asistentů po dobu 2 let (červenec 2012 – červen 2014) jsou 20 160 000 Kč.

Realizací a rozšiřováním projektu APK tak úspěšně pokračuje zcela inovativní preventivní projekt nejen v poměrech České republiky. Zájem o projekt projevil např. Slovensko, Rumunsko, Maďarsko a Norsko.

Kromě podpory samotné činnosti APK se Ministerstvo vnitra v roce 2013 zaměřilo na **vzdělávání** s cílem zkvalitnit jejich práci a zajistit tak vyšší míru bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách. Na sklonku roku 2013 realizovalo **dvě vzdělávací akce**, obě schválil na svém říjnovém jednání Republikový výbor pro prevenci kriminality.

Smyslem první vzdělávací aktivity bylo navázat na již standardizované dvoudenní vstupní vzdělávání asistentů prevence kriminality a **pilotně vyzkoušet jejich navazující (průběžné) vzdělávání**. Kurz

byl zaměřen zejména na praktický výkon činnosti asistentů a jeho obsah byl tvořen na základě zkušeností dobré praxe. Účastníci obdrželi výukový materiál. Pilotního jednodenního kurzu se zúčastnilo celkem 37 asistentů ze tří skupin: nováčci (pracující méně než 1 rok), zkušení (více než 1 rok), zapojení v projektu hrazeném z OPLZZ. Kurz byl pro všechny uvedené skupiny vyhodnocen jako úspěšný, jedním ze závěrů je nutnost průběžného, opakovaného, unifikovaného a na praxi zaměřeného vzdělávání asistentů. Výukový materiál i závěrečná zpráva je vyvěšena na internetových stránkách Ministerstva vnitra.

Druhou vzdělávací aktivitou určenou pro asistenty prevence kriminality bylo **vzdělávání zvyšující jejich kompetence v oblasti finanční gramotnosti**. Při supervizních setkáních, průběžném odborném vzdělávání nebo při osobních pohovorech s asistenty se potvrdila vysoká míra zadlužení a tendencí k dalšímu zadlužování u klientů asistentů prevence kriminality, ale i u asistentů samotných. Asistenti se v prosinci 2013 zúčastnili jednodenního akreditovaného kurzu, který měl za cíl vybavit je kompetencemi k tomu, aby uměli lépe hospodařit a vyhnout se zadlužení, rozpoznat rizika zadlužení a nevýhodné i podvodné nabídky, řešit již vzniklé dluhy a nevyhýbat se odpovědnosti za jejich splacení ještě ve chvíli kdy jejich výše není astronomická a poskytnout základní poradenství svým klientům. Kurz byl koncipován jako úvod do problematiky a byl přizpůsoben různorodé úrovni dosaženého formálního vzdělání asistentů, která osciluje od základního po vysokoškolské. Vítězem výběrového řízení na dodavatele kurzu bylo občanské sdružení RUBIKON Centrum se sídlem v Praze. Kurzu se zúčastnilo 118 asistentů prevence kriminality, z nichž téměř 100 % obdrželo certifikát o absolvování akreditovaného kurzu, když úspěšně složili závěrečný test.“

6.1.2. Oblast výzkumu

Ministerstvo vnitra (OBVPV) je gestorem národního bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní výzkum“)³.

MV poskytuje na podporu bezpečnostního výzkumu ročně cca 500 mil. Kč, což odpovídá přibližně

³ Bezpečnostní výzkum je realizován na základě „Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“, která byla schválena usnesením vlády č. 743/2008. Cílem je podpořit výzkumné a vývojové aktivity v oblasti bezpečnosti státu a jeho občanů v souladu se strategií prevence, minimalizace a potlačování bezpečnostních hrozeb a tím přispět k dosažení takové poznatkově, technologické a technické úrovně, která umožní ČR získat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet specifické znalosti potřebné pro zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů.

2 % celkové podpory na výzkum a vývoj v ČR. Dominantní část veřejné podpory bezpečnostního výzkumu je poskytována formou účelové podpory (cca 90%), menší část potom formou institucionální podpory poskytované výzkumným organizacím zaměřeným na bezpečnostní výzkum.

Účelová podpora je poskytována na dva programy na podporu bezpečnostního výzkumu:

- „Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 – 2015“ (UV č. 50/2009, veřejná soutěž - VG).
- „Program „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015“ (UV č. 49/2009, veřejná zakázka - VF).

Koncepce stanovila **3 základní priority bezpečnostního výzkumu v ČR – Bezpečnost občanů, Bezpečnost kritických infrastruktur, Krizový management** a 5 priorit podpůrných. Projekty související s problematikou extremismu nejčastěji vychází z priority **Bezpečnost občanů**, která zahrnuje mimo jiné tematické oblasti „Ochrana občanů proti kriminalitě, protispolečenskému jednání a sociopatologickým jevům“ a „Terorismus, organizovaná kriminalita a další formy závažně kriminality ohrožující bezpečnost státu“ a z podpůrné priority č. 4 – Predikce a scénáře a č. 6 – Identifikace lidí a prostředků.

V rámci programu Bezpečnostní výzkum v letech 2010 – 2015 byl ze strany Institutu pro kriminologii a sociální prevenci realizován projekt **„Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu“** (více v kapitole 3.1. Prevence).

6.1.3. Oblast vzdělávání

Střední odborné vzdělávání

VPŠ MV v Holešově

Vyšší policejní škola MV a Střední policejní škola MV (dále jen „VPŠ, resp. SPŠ MV“) v Holešově realizuje střední vzdělávání s maturitní zkouškou – obor vzdělání **68-42-M/01 „Bezpečnostně právní činnost, kde je zmiňována problematika extremismu“**.

Vyšší odborné vzdělávání

VPŠ MV v Praze

VPŠ MV v Praze poskytuje vyšší odborné vzdělání ve dvou akreditovaných vzdělávacích programech, a to: v programu s kódovým označením **68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost a** v programu s kódovým označením **68-42-N/05 Dopravně bezpečnostní činnost**, kde jsou v předmětu „Trestní právo“ zahrnuty i poznatky k extremismu a rasové nesnášenlivosti.

VPŠ MV pro kriminální policii v Opatovicích

VPŠ MV pro kriminální policii v Opatovicích poskytuje vyšší odborné vzdělání v akreditovaném vzdělávacím programu 68-42-N/03 Přípravné trestní řízení. Poznatky k extremismu jsou obsaženy okrajově ve vybraných předmětech.

VPŠ MV Holešov

VPŠ MV v Holešově realizuje akreditovaný vzdělávací program v oboru vzdělání **68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost**. V rámci vyššího odborného vzdělávání je problematika extremismu a souvisejících jevů vyučována průřezově a je součástí jednotlivých modulů, jejichž výuku zabezpečují především předmětové oddělení práva a kriminalistiky, předmětové oddělení vnější služby a společenskovedních předmětů

Akreditované studijní programy Policejní akademie ČR (PA ČR)

Výuka předmětu „**Extremismus/FBP**“ v rámci bakalářského studijního programu na Fakultě bezpečnostně právní (dále jen „FBP“) je realizována v zimním i letním semestru v rozsahu 36 hodin. Průměrná účast je 150 studentů. V rámci předmětu jsou vypisována témata bakalářských a diplomových prací v dané problematice. S poznatky k extremismu se studenti seznamují i v rámci jiných předmětů (trestní právo, kriminalistika, kriminologie, operativně pátrací činnost, politologie, sociologie, bezpečnostní politika. Škola disponuje velkým množstvím studijních materiálů k extremismu.

Kvalifikační kurzy

Poznatky k extremismu získávají policisté v rámci **Základní odborné přípravy**, či **jiných kvalifikačních kurzů** probíhajících ve VPŠ MV v Praze, VPŠ pro kriminální policii (pracoviště Čeperka), VPŠ a SPŠ MV v Holešově, VPŠ MV v Praze.

Kurzy další odborné přípravy

Ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově byl realizován kurz „**Policista v multikulturním prostředí**“ pro policisty zařazených ve skupinách pro práci s národnostními menšinami z jednotlivých krajských ředitelství PČR.

Policejní akademie ČR organizuje jednodenní, či vícedenní kurzy k extremismu pro pracovníky bezpečnostních složek státu a učitele středních policejních škol „**Extremismus a islamismus**“ (15. května) a „**Extremismus a terorismus ve světě a u nás**“ (16. - 17. ledna)

Instrukčně metodická zaměstnání, konference, preventivní akce

Pod patronací Policejní akademie, či policejních škol se konaly **tzv. instrukčně metodická zaměstnání a konference** (např. odborný seminář **Politický radikalismus jako téma státní politiky a vědeckého studia** pořádaný Institutem pro kriminologii a sociální prevenci, 19. června, workshop „**Perspektivy dopadů extremismu a terorismu z dalších regionů na střední Evropu**“, Oddělení bezpečnostních a strategických studií Katedry politologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, dne 12. – 13. září). VPŠ a SPŠ MV Holešov dále pořádala aktivity preventivní (besedy, peer programy, výchovně-vzdělávací zájezdy a exkurze – Osvětim, Muzeum romské kultury v Brně, adaptační kurzy atd.).

Další projekty

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Holešově i nadále průběžně realizuje projekty:

- ▶ **Příprava a výběr žáků z národnostních menšin ke vzdělávání ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově**
- ▶ **Vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově**
- ▶ **Mezinárodní program EU - ISEC - (Prevence a boj proti trestné činnosti), projekt „Využití současných informačních systémů na zvýšení efektivní přeshraniční výměny informací v oblasti prevence proti kriminalitě“.**

V rámci vědecké činnosti je na Fakultě bezpečnostního managementu PA ČR řešen výzkumný úkol DVÚ – 4/1 „**Problematika radikalismu a extremismu v České republice**“. Jedná se o projekt na léta 2011-2015. V rámci vědecké činnosti je na FBP PA ČR v Praze řešen výzkumný úkol

DVÚ 3/7 „**Metodika prevence, odhalování a dokumentace trestné činnosti s extremistickým podtextem**“. Harmonogram jeho plnění zahrnuje období 2010 – 2015.

6.1.4. Oblast integrace cizinců

V průběhu roku 2013 počet cizinců legálně pobývajících na území České republiky stagnoval, resp. mírně klesal. Cílová skupina politiky integrace cizinců čítala na konci třetího čtvrtletí 2013 **celkem 266 629 legálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí** (tj. 61,1 % z celkového počtu 437 581 cizinců, kteří měli k 30. září 2013 povolený pobyt na území České republiky). **Z téměř tří čtvrtin ji tvoří občané pouze tří zemí - Ukrajiny** (106 714 osob s povoleným pobytem k 30. září 2013), **Vietnamu** (57 177) a **Ruské federace** (32 827). Ostatní státní příslušnosti následují s výrazným odstupem - USA (6 695), Moldavsko (5 860), Čína (5 427) a Mongolsko (5 308).

Snižující se počet občanů třetích zemí je důsledkem i nadále omezené možnosti pracovního uplatnění na trhu práce v ČR. Klesá však pouze počet osob pobývajících v ČR přechodně. Naopak počet cizinců s trvalým pobytem nadále roste, a to v průběhu roku 2013 dokonce značně dynamicky – na konci třetího čtvrtletí roku 2013 **již více než polovina občanů třetích zemí (tj. 61,1 %; 162 938 osob) získala na území České republiky trvalý pobyt**. Zatímco nárůst cizinců s trvalým pobytem lze považovat za stabilní trend, pokles počtu cizinců s přechodným pobytem je dočasného charakteru a lze očekávat, že po úplném odeznění důsledků ekonomické krize bude počet cizinců opět narůstat.

Cílem všech aktivit integrační politiky je **prevence vytváření uzavřených komunit** imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců, stejně jako podpora nekonfliktního soužití. Migrační realita posledních několika let s sebou přináší riziko průvodních jevů jako je **xenofobie, rasismus, extremismus** či jiné projevy negativních postojů jedinců či skupin vůči cizincům. Trestné činy s rasovým podtextem jsou ojedinělé, ale **v některých lokalitách s vyšší koncentrací cizinců byly zaznamenány negativní postoje širší skupiny obyvatelstva vůči cizincům**.

Právě důsledky ekonomické krize a s tím související opatření, která mají dopad na celou společnost, ukazují, že je nadále **nutné prohlubovat aktivní integrační politiku**. Také nyní se začínají hlouběji projevovat některé negativní tendence ve vztahu majoritní společnosti k cizincům.

Integrační politika usiluje o zachování sociální soudržnosti v České republice i jejích jednotlivých částech (regionech, obcích). Klíčovým partnerem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců je **regionální a lokální samospráva**.

Integrace na regionální a lokální úrovni

Ministerstvo vnitra pokračovalo v roce 2013 v programu **projektů obcí** (dříve tzv. emergentní projekty), které jsou nástrojem pro implementaci integrace **na lokální úrovni**. Projekty jsou realizovány samosprávami obcí a podpořeny účelovou dotací ministerstva vnitra.

Jejich cílem je řešení potenciální nebo aktuální krizové situace ve vybraných městech s významným počtem cizinců, kde je zaznamenán nárůst negativních reakcí místní společnosti vůči cizincům a jejich rodinám. Cílem projektů je **působit proti stereotypům xenofobie**, snížit podporu případným extremistickým aktivitám, rozptýlit obavy a pocit ohrožení z cizinců. Zároveň napomáhají cizincům v začlenění do společnosti, zvyšují jejich povědomí o právech a povinnostech, usilují o **zamezení jejich manipulovatelnosti, zneužívání a závislosti** na zprostředkovatelích.

V roce 2013 byly emergentní projekty realizovány v **Havlíčkově Brodě, Plzni, Chomutově a v městských částech Prahy 3, 12, 13 a 14 a v Praze - Libuši**. Tyto projekty jsou zaměřeny na integraci celých rodin, zejména žen, dětí a mládeže (2. generace cizinců), propojení aktivit majority a cizinců s důrazem na prevenci vzniku uzavřených komunit, odstranění bariér integrace a nabídku komplexních integračních opatření ke zkvalitnění soužití mezi cizinci a většinovou společností.

Nástrojem integrační politiky na regionální úrovni jsou **regionální Centra na podporu integrace cizinců** (dále jen Centra) financovaná z Evropského fondu pro podporu integrace příslušníků třetích zemí (který administruje ministerstvo vnitra). V roce 2013 pokračoval rozvoj těchto Center, zejména rozšiřování jejich působení do řady dalších měst v rámci regionů. Centra působí již v 13 krajích, v roce 2013 bylo nově zřízeno Centrum v Královéhradeckém kraji, v kraji Vysočina bylo zřízeno detašované pracoviště Centra v Pardubickém kraji. Realizátory projektů Center jsou rozdílné subjekty - aktuálně je to o.p.s. Integrační centrum Praha (zřizovatelem je magistrát hl.m.Prahy), nestátní neziskové organizace (Poradna pro integraci o.s. v Ústeckém kraji a Charita v Královéhradeckém kraji), krajský úřad (v Jihomoravském kraji) a Správa uprchlických zařízení (ve zbývajících osmi krajích).

Konkrétní aktivity Center jsou zaměřeny na zajišťování informační a poradenské činnosti v oblasti sociální a právní, na sociální práci ambulantní i terénní (streetwork v prostředí cizinců), pořádání kurzů češtiny i sociokulturních kurzů, společné aktivity cizinců i majority. Centra jsou střediskem integračních aktivit v regionu, organizují činnost **platformy** sdružující všechny subjekty, které mohou v regionu přispět k úspěšné realizaci politiky integrace, a podporují rozvoj občanské společnosti v regionu své působnosti. Významným přínosem Center je pravidelný čtvrtletní monitoring situace a postavení cizinců v regionu.

Projekty Center stejně jako projekty obcí jsou realizovány za přímé **spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi** (NNO) a dalšími subjekty. K podpoře projektů jak NNO, tak obcí bylo v roce 2013 realizováno dotační řízení ministerstva vnitra na podporu projektů k integraci cizinců.

Monitoring

Ministerstvo vnitra v roce 2013 pokračovalo v systematickém monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v ČR i vzájemných vztahů na lokální, regionální i celostátní úrovni. Tento monitoring byl založen především na **analýzách situace v problémových lokalitách, závěrečných zpráv z projektů obcí i projektů NNO dotovaných MV** a zejména na pravidelném čtvrtletním hodnocení situace ze strany Center na podporu integrace cizinců. Získané poznatky umožnily flexibilní definování integračních postupů i rozšíření cílové skupiny integrace a odrážejí se zejména v nastavení úkolů integrační politiky v rámci usnesení vlády k realizaci **Koncepce integrace cizinců**⁴.

Posílení informovanosti

Informovanost cizinců i většinové společnosti považuje MV za významný nástroj **prevence negativních jevů** – na straně cizinců jejich zneužívání, manipulovatelnosti, závislosti na zprostředkovatelích a jejich zneužívání, případně jejich propadu do nelegálního pobytu. Na straně majority pak je prevencí xenofobie, rasismu, projevů extremismu.

⁴ Výchozím dokumentem je usnesení vlády č. 9/2011 Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Společné soužití, a následně přijímaná usnesení k Postupu realizace této Koncepce, pro rok 2013 usnesení vlády č. 43/2013.

Integrační politika směřuje k tomu, aby cizinec byl samostatný a soběstačný, tj. byl schopen zapojit se plnohodnotně do života společnosti, řešit svou individuální životní situaci, dosáhnout schopnosti realizovat své aktivity bez závislosti na jiných subjektech.

Ministerstvo vnitra v roce 2013 nadále podporovalo třístupňový systém informací pro cizince⁵, a to projekt **předodjezdových informací**, které jsou cizincům předávány na zastupitelských úřadech v zemích původu, dále **úvodní adaptačně integrační kurzy** (přestože tyto kurzy dosud nejsou povinné, probíhá jejich pilotáž a evaluace) a **instruktážní film a leták** pro usnadnění samostatného vyřizování pobytových záležitostí. K překonání bariér integrace podporuje MV **asistenční služby** cizincům na pracovištích pobytu, ve školách i na úřadech. Podporováno je působení asistentů i **tlumočnicků** z řad cizinců a sociální práce přímo v terénu. Zároveň MV podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím podpory **asistenčních služeb** cizincům za spolupráce interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků ve spolupráci MV s NNO. Poskytovány jsou i nadále kurzy socio-kulturní orientace pro dlouhodobě pobývajících cizince.

Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území ČR je průběžně aktualizován nový portál www.imigracniportal.cz, kde jsou k dispozici i publikace a filmy vytvořené v rámci výše zmíněných informačních projektů, a informační telefonická linka pro cizince. Průběžně je aktualizována webová stránka k integraci cizinců www.cizinci.cz.

Neméně důležitá je informovanost většinové společnosti o záležitostech cizinců. MV podporovalo během roku 2013 aktivity zaměřené na zmírnění xenofobních postojů vůči cizincům, projekty na objektivní informování v médiích, k vzájemnému poznávání cizinců i majority. MV systematicky podporuje zvyšování odborných a interkulturních kompetencí pracovníků v kontaktu s cizinci jak ve svém resortu, tak pracovníků Center a NNO.

Fondy EU pro oblast vnitřních věcí

V rámci fondů EU pro oblast vnitřních věcí působí celkem čtyři fondy, z nichž se dva – Evropský uprchlický fond a Evropský fond pro integraci státních příslušníků z třetích zemí – kromě jiného zabývají integrací cizinců včetně osob s udělenou mezinárodní ochranou. Cílem projektů realizovaných v rámci těchto dvou fondů je zejména zlepšení života této cílové skupiny

5 Prostřednictvím dotací MV ze státního rozpočtu a z Evropského fondu pro integraci příslušníků třetích zemí.

v České republice například prostřednictvím kurzů českého jazyka, vyhledáváním levnějších bytů, zajišťováním rekvalifikačních kurzů, proplácením léků či poskytováním poradenství a pomoci s hledáním zaměstnání. Některé projekty v loňském roce zároveň obsahovaly aktivity zaměřené na šíření informací o cizincích, byly také organizovány festivaly, to vše za účelem přiblížení příběhů cizinců a jejich kultury domácím obyvatelům.

Připravovaná opatření:

Zástupci MV absolvovali v roce 2013 řadu setkání s představiteli vietnamské komunity v regionech. MV ve spolupráci s Centry bude i nadále pracovat s vietnamskou komunitou na možnostech její integrace. Nadále bude podporováno vzdělávání pracovníků Center i partnerských NNO i kurzy interkulturních kompetencí pracovníků MV. Ke sdílení zkušeností bude i pro rok 2014 podpořena celostátní konference statutárních měst řešících integraci cizinců. Pro aktualizaci integrační politiky budou i nadále využívány výstupy výzkumů a monitorovacích zpráv. Pokračovat budou cílené a adresné nabídky obcím na realizaci projektů integrace cizinců zacílené na prevenci nárůstu napětí ve vzájemných vztazích mezi cizinci a majoritou.

6.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Za hlavní stávající problémy v sociální oblasti spatřuje Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) roztržitost resortů zajišťujících péči ohrožené dítě, vysoké procento romských dětí v ústavní péči, nedostatečnou spolupráci a nesjednocený postup subjektů pracujících s ohroženou rodinou a především nedostačující přístup k adekvátnímu bydlení pro ohrožené skupiny obyvatel, například z důvodu nedostatečných příjmů.

Na podzim roku 2013 zahájilo MPSV přípravu projektu „**Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce**“, který se zaměřuje na posílení procesů profesionalizace sociální práce vytvořením prostoru pro vzájemnou výměnu zkušeností a identifikaci rolí sociálních pracovníků, prohlubováním dovedností sociálních pracovníků a v oblasti kvalitní sebeprezentace a prezentace výsledků sociální práce, tj. na posílení kompetencí a zajištění podpory stávajícím sociálním pracovníkům.

Očekávanými přínosy projektu jsou identifikace/definice modelů rolí sociálních pracovníků a jejich ověření prostřednictvím vzájemné výměny zkušeností pracovníků v identifikovaných rolích. Stávající právní úprava nedostatečně vymezuje kvalifikační předpoklady pro výkon profese sociální práce. Jako zásadní výstupy projektu vzniknou podklady pro budoucí standardizaci výkonu sociální práce (odbornosti a specializace), včetně materiálů využitelných pro novelizace stávajících legislativních předpisů (zákon o sociálně-právní ochraně dětí, zákon o sociálních službách aj.) a připravovaný zákon o sociálních pracovnících. Zároveň dojde k prohloubení profesních dovedností sociálních pracovníků a pozitivní prezentaci/mediální obraz realizace sociální práce.

Díložními aktivitami k naplnění cílů projektu jsou realizace **letní prázdninové školy, podpora vzdělávání sociálních pracovníků a posílení vnímání prestiže sociální práce pořádáním seminářů ke Světovému dni sociální práce či tematických kulatých stolů.**

Výstupy projektu budou rovněž zdrojem informací a zároveň východiskem pro původně připravovaný projekt Systémová podpora sociální práce v obcích, jehož podání a realizace bylo odloženo do další výzvy.

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu **financuje provoz služeb sociální prevence a zajišťuje čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“), Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen „OP LZZ“) a Integrovaného operačního programu (dále jen „IOP“)** v rozpočtovém/nebo programovém období 2007-2013. Tyto služby jsou zaměřeny na osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci. Z pohledu boje proti extremismu se tak jedná zejména o tzv. bezdomovce (čili osoby bez přístřeší a ohrožené extrémním sociálním vyloučením) a sociálně vyloučené lokality, které se často stávají objektem zájmu extremistických aktivit.

Na **služby sociální prevence** bylo v roce 2013 (částky jsou uvedeny bez následných vratek od poskytovatelů sociálních služeb, nečerpané dotace) ze státního rozpočtu ČR vydáno celkem **1 057 567 673 Kč**, z toho:

► Z celkové částky na služby sociální prevence bylo ze státního rozpočtu ČR vyčleněno na podporu služeb pro osoby ohrožené závislostí, závislé na návykových látkách celkem **78 850 000 Kč** (jednalo

se o sociální služby: terapeutické komunity, kontaktní centra a služby následné péče).

► Na podporu služeb pro osoby bez přístřeší, ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **242 286 113 Kč** (jednalo se o tyto sociální služby: azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terénní programy /**45 996 073 Kč**/, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež).

► Na podporu sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **90 190 800 Kč**.

Využívání prostředků ESF (OP LZZ) a ERDF (IOP) 2007-2013 k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb

► OP LZZ - oblast podpory 3.2 – Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit a částečně 3.1 – Podpora sociální integrace a sociálních služeb.

► IOP – oblast podpory 3.1 – investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

OP LZZ

Oblast podpory 3.1

Globální grant - podpora sociální integrace: aktuální celková alokace 994 590 778 Kč

► **Výzva č. 21** - objem výzvy na projekty -129 000 000 Kč; schváleno 26 projektů v objemu 128 413 587 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 118 329 636 Kč.

► **Výzva č. 43** - objem výzvy na projekty 129 000 000 Kč; schváleno 26 projektů v objemu 120 063 430 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 111 898 117 Kč.

► **Výzva č. 67** – objem výzvy na projekty 120 000 000 Kč, schváleno 23 projektů v objemu 118 269 339,98 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 97 743 387 Kč.

► **Výzva č. 86** – objem výzvy na projekty 300 000 000 Kč, schváleno 60 projektů v objemu 262 396 534 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 100 925 235 Kč.

► **Výzva č. B7** – objem výzvy na projekty 150 000 000 Kč, schváleny byly dosud 4 projekty v objemu 17 mil. Kč, další kolo schvalování bude probíhat až v roce 2014. Projekty budou realizovány v roce 2014. Jedná se o podporu sociálních inovací, ve které jsou široké možnosti

zaměření sociálních inovací. Mezi základní podmínky výzvy patří řešení nepříznivé situace obyvatel ČR a pozitivní přínos pro snižování nároků na veřejné rozpočty.

Globální grant - sociální ekonomika: aktuální celková alokace 371 494 306 Kč

► **Výzva č. 30** - schváleno 111 projektů v objemu 368 604 756 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 204 832 435 Kč.

Celkem za globální granty v oblasti podpory 3.1 - celkový objem finančních prostředků v rámci výzev na projekty činí 1 166 085 084 Kč. Byly schváleny projekty v objemu 1 014 747 647 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 633 728 810 Kč.

Oblast podpory 3.2

Globální grant - podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit: aktuální celková alokace činí 477 474 000 Kč.

► **Výzva č. 19** - byly schváleny projekty (76 projektů) v objemu 458 146 433 Kč; k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno 379 538 900 Kč.

► **Výzva č. A8** – alokace výzvy 50 000 000 Kč, byl schválen zatím 1 projekt ve výši 2 972 951 Kč, další schvalovací proces proběhne v roce 2014. Projekt bude zahájen v roce 2014.

Individuální projekty – oblast podpory 3.2

► **Výzva č. 15** – alokace výzvy 279 500 000 Kč. Výzva je určena pro kraje a je zaměřena na podporu integrace v sociálně vyloučených romských lokalitách, k 31. 12. 2013 bylo schváleno 11 projektů ve výši 270 044 660 Kč, vyplaceno 161 203 383 Kč.

► **Výzva č. B4** – alokace výzvy 105 000 000 Kč. Byly schváleny zatím 4 projekty ve výši 89 908 309 Kč. Další schvalování proběhne v roce 2014. Realizace projektů bude zahájena v roce 2014.

► **Výzva č. 47** – alokace výzvy 50 000 000 Kč, 1 projekt, který realizuje Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách ve výši 44 850 000 Kč. Projekt je zaměřen na systémovou podporu sociálních služeb a subjektů působících v sociálně vyloučených romských komunitách a podporu nástrojů umožňujících aplikaci zákona o sociálních službách a dalších právních norem. Projekt je ukončen a výdaje byly proplaceny ve výši 39 447 691,54 Kč.

► **Výzva č. 90** – alokace výzvy 52 000 000 Kč, 1 projekt, který realizuje Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách ve výši 51 368 256 Kč. Projekt je zaměřen na systémovou podporu sociálních služeb a subjektů působících v sociálně vyloučených romských lokalitách a podporu nástrojů k rozvoji sociální integrace – jedná se o navazující projekt.

► **Výzva č. 55** – alokace výzvy 250 000 000 Kč, výzva je určena pro obce a zaměřena na řešení situace v sociálně vyloučených lokalitách. Tato výzva je navázána na investiční podporu v rámci Integrovaného operačního programu, oblasti intervence 3.1 písmeno b). K 31. 12. 2013 bylo podpořeno 19 projektů v celkové výši 239 579 883 Kč a vyplaceno 83 430 829 Kč.

IOP - Oblast podpory 3.1 aktivita b

Investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

► **Výzva č. 3 a navazující výzva č. 6** - do prosince 2013 bylo v této aktivitě výběrovou komisí schváleno 35 projektů s celkovými nároky 395 566 652 Kč. Z těchto projektů je 30 v realizaci (vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace) v objemu 298 858 981 Kč.

Dotační řízení MPSV v oblasti podpory rodiny

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu rovněž financovalo **neziskové organizace v oblasti podpory rodiny**. Dotační program v oblasti podpory rodiny rozděluje neinvestiční dotace na podpůrné aktivity pro rodiny, a to jak rodiny všeobecně, tak úžeji vymezené cílové skupiny, jako jsou rodiny ohrožené rodiny či rodiny se specifickou potřebou. Program je rozdělen do tří dotačních oblastí. V první oblasti jsou podporovány preventivní aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodinách, zejména pak tréninkové, poradenské a vzdělávací aktivity zaměřené na rodiče. Cílem podpory v druhé dotační oblasti je poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení, a předcházet jeho případnému prohlubování. Třetí dotační oblast si klade za cíl iniciovat zavádění nových, dosud nevyzkoušených nebo málo využívaných metod přímé práce s rodinami. V roce 2013 byla v rámci dotačního programu rozdělena částka přibližně 96 800 000 Kč.

Vynaložené finanční prostředky dle dotačních oblastí:

- I. Preventivní programy na podporu rodiny – 62 600 000 Kč.
- II. Podpora rodin v agendě sociálně právní ochrany dětí – 30 500 000 Kč .
- III. Zavádění nových a inovovaných postupů a metod do přímé práce s rodinami, jejich pilotní ověření – 3 700 000 Kč.

Oblast nepojistných sociálních dávek a sociální práce

Dalším nástrojem sociální pomoci pro oblast sociálního začleňování jsou jednotlivé systémy nepojistných sociálních dávek. Tyto systémy jsou mj. také zaměřeny na osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo na osoby sociálně vyloučené a jejich integraci. Z pohledu boje proti extremismu se tak jedná o osoby bez přístřeší a o osoby v sociálně vyloučených lokalitách, které se často stávají objektem zájmu extremistických aktivit. Na mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu sociálního vyloučení (§2, odst. 6 zákona 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) byla vyplacena částka **9 098 014 Kč**.

6.3. Ministerstvo kultury

Role Ministerstva kultury k řešení problematiky extremismu, projevů rasismu a xenofobie spočívá výhradně v oblasti prevence. Specificky zaměřené instituce, jimiž jsou muzea, galerie a památníky (např. Muzeum romské kultury, Památník Terezín, Památník Lidice), organizují semináře, přednášky a setkání s žijícími pamětníky událostí, které projevy rasismu a etnické nesnášenlivosti v nedávné minulosti nejen dokumentují, ale i připomínají a varují před jejich nebezpečím.

6.3.1. Oblast církví a náboženských společností

Ministerstvo kultury v roce 2013 v rámci své agendy registrace církví a náboženských společností a svazů církví a náboženských společností a evidence právnických osob nezaznamenalo žádné problémy s extremistickými, rasistickými nebo xenofobními projevy registrovaných či evidovaných subjektů nebo jejich představitelů. Rovněž nejsou známy žádné informace ohledně projevů antisemitismu, islámofobie či zneužívání počítačové sítě internet a šíření nenávisti a extremistických

ideologií. V rámci registračního správního řízení Ministerstvo kultury zjišťuje informace o případech extremistických, xenofobiích, rasistických či jiných nebezpečných projevech skupin, ucházejících se o registraci. Činnost neregistrovaných náboženských skupin Ministerstvo kultury nesleduje. Není oprávněno monitorovat ani činnost registrovaných církví a náboženských společností. Je však povinno reagovat na podněty, které by dokládaly jejich nebezpečnou a protizákonnou činnost, a to nejprve výzvou k jejímu odstranění. Jestliže však i nadále církev nebo náboženská společnost v takové činnosti pokračuje, Ministerstvo kultury zahájí řízení o zrušení její registrace.

Dotační programy vyhlašované odborem církví nejsou primárně zaměřeny na boj proti extremismu či xenofobii, mají však za cíl zvyšovat informovanost veřejnosti o náboženské oblasti, včetně náboženství jiných národů a etnických skupin, napomáhají tak odbourávat předsudky a tím mohou ve svých důsledcích přispívat k potírání negativních společenských jevů, jako jsou projevy rasismu a xenofobie.

V roce 2013 bylo odborem církví podpořeno 5 projektů seznamujících veřejnost s židovským náboženstvím, kulturou a tradicemi. Projekty prezentovaly židovskou kulturu, ale též připomínaly tragické momenty z židovských dějin (holocaust). Poskytnutá dotace činila celkem 410 000 Kč. Dále byl finančně podpořen dokumentární film „Řeckokatolíci v České republice - církev putující“, představující základní oblasti života Řeckokatolické církve v České republice. Na tvorbu filmu byla poskytnuta dotace ve výši 40 000 Kč.

6.3.2. Oblast médií a audiovize

V rámci dotačního programu podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin bylo podporováno vydávání periodického tisku a provozování rozhlasového a televizního vysílání v jazyce národnostních menšin, popř. šířícího informace o těchto menšinách. V roce 2013 byla na podporu jednotlivých projektů rozdělena částka 15 154 000 Kč.

6.3.3. Oblast regionální a národnostní kultury

Ministerstvo kultury prostřednictvím dotačních programů podporuje některé kulturní akce a činnosti,

jejichž cílem je kultivovat společnost zejména cestou poznávání kultur různých národností a etnických skupin. V rámci výběrových dotačních řízení získávají finanční prostředky příslušníci národnostních menšin žijících v České republice na rozvoj své kultury a kulturních aktivit, speciální dotační program je určen na podporu integrace příslušníků romské komunity.

V rámci programu na podporu kulturních aktivit národnostních menšin žijících v České republice byly i nadále podporovány projekty českých občanů národnosti bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, ruské, rusínské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské, a též projekty židovské kultury. Dotace byly poskytovány i na kulturní multietnické akce, které přispívají k vzájemnému poznávání různých národnostních kultur. Tím se snaží předcházet xenofobním jevům. V roce 2013 bylo v tomto programu podpořeno 59 projektů, na které byla poskytnuta dotace v celkové výši 6 312 000 Kč.

Ministerstvo kultury každoročně vyhlašuje dotační program zaměřený na podporu integrace příslušníků romské menšiny. Projekty podporované v rámci tohoto programu mohou být zaměřeny na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, odborné studie rozšiřující poznání a podporující bádání o romské kultuře, tradicích a historii, dokumentační a ediční činnost a multietnické kulturní akce. V roce 2013 bylo v tomto dotačním programu podpořeno 23 projektů, celková částka poskytnutých dotací činila 1 460 000 Kč.

6.3.4. Oblast umění, literatury a knihoven

V gesci umění, literatury a knihoven jsou poskytovány finanční příspěvky na podporu různých kulturních projektů v oblasti tzv. profesionálního umění. Jsou podporovány akce a aktivity, které lze nazvat multietnickými. V roce 2013 byla například poskytnuta dotace ve výši 890 000 Kč na festival Colours of Ostrava a ve výši 190 000 Kč na související akci Festival v ulicích.

Každoročně je vyhlašováno dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám zapsaným v evidenci Ministerstva kultury dle zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon). Jedním z dotačních okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, Finanční prostředky jsou žadatelům (tzn. knihovnám evidovaným dle výše zmíněného zákona a občanským sdružením

podle zákona č. 83/1990 Sb., jejichž účelem je knihovnická a informační činnost či její podpora) poskytovány na realizaci besed a výstav s cílem poznávání jiných kultur a na nákupy knihovních fondů pro národnostní menšiny. Dotace jsou poskytovány v návaznosti na nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla pro poskytování dotací na podporu knihoven. V roce 2013 byla poskytnuta dotace o celkovém objemu 55 000 Kč na podporu 6 projektů zaměřených na poznávání jiných kultur a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny s tím, že další prostředky byly vynaloženy na projekty na podporu čtení a čtenářství, které mají přispívat ke kultivaci osobnosti.

6.3.5. Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií

Do působnosti odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií spadá 18 státních příspěvkových organizací - muzeí a galerií. Programově se problematikou extremismu zabývají především **Muzeum romské kultury, Památník Terezín, Památník Lidice** (od roku 2009 spravují i Památník v Letech a Pietní místo Ležáky).

6.3.6. Muzeum romské kultury

Muzeum romské kultury je státní příspěvkovou organizací se sídlem v Brně. Systematicky se věnuje dokumentaci kultury, dějin i současnosti romského etnika. Na základě předmětu hlavní činnosti dané zřizovací listinou působí muzeum také jako centrum multikulturní výchovy, spolupracuje se školami všech úrovní a typů a dalšími vzdělávacími institucemi, přispívá k boji proti rasismu a xenofobii. Vedle stálé expozice seznamující s dějinami Romů a jejich kulturou, vlastní výstavní činností a na ni se vážících doprovodných akcí, edukativních specializovaných programů, muzeum každoročně vždy 7. března pořádá pietní shromáždění k uctění památky dne, kdy byli v roce 1943 vypraveni z Brna do Osvětimi moravští Romové. Pravidelně v neděli nejbližší datu 21. srpna se koná pietní shromáždění v místech hromadného hrobu obětí tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu (lesní hřbitov Žalov) a na hřbitově v nedaleké obci Černovice u pamětní desky. Obě akce jsou reflektovány médii, účastní se jich pravidelně významné osobnosti z řad regionálních i státních politiků a představitelů kulturních a vzdělávacích institucí.

Muzeum ukládá do fondu písemného materiálu muzejní sbírky systematicky vyhledávané zprávy o extremismu, rasismu a diskriminaci z webových stránek či sociálních sítí. Do tohoto fondu jsou ukládány také např. tiskoviny extremistických organizací a hromadné e-maily, které jsou přeposílány na adresu muzea. Díky službě monitoring tisku se shromažďují články z médií na toto téma.

Jedním z dlouhodobě odborně zpracovávaných témat v muzeu je romský holocaust. Součástí sbírky muzea jsou video i audiozáznamy rozhovorů s pamětníky 2. světové války na území dnešní České republiky, Slovenské republiky i dalších evropských zemí, které jsou poskytovány vzdělávacím kulturním institucím i badatelům.

Muzeum romské kultury má titul „Ethnic friendly zaměstnavatel“ (uděluje společnost IQ Roma servis za rovné zacházení s etnický odlišným obyvatelstvem) a je členem International Coalition of Sites of Conscience (světová síť organizací připomínající boj proti diskriminaci, útlaku a rasismu) a The Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research (mezinárodní organizace ke vzdělávání o holocaustu).

6.3.7. Památník Terezín

Památník Terezín každoročně pořádá jednodenní a vícedenní vzdělávací semináře pro žáky, studenty a pedagogy (z České republiky i ze zahraničí) se zaměřením na historii holocaustu, problematiku antisemitismu, rasismu, nebezpečí nacistické ideologie, jejích projevů a intolerance ve společnosti a to v minulosti i v současnosti: např. „Jak vyučovat holocaustu“ a „Holocaust ve vzdělávání“, dále cykly přednášek, seminářů, dílen a soutěží pro děti a mládež a besedy s pamětníky „Svědectví pamětníků“.

6.3.8. Památník Lidice

Jako akreditovaná vzdělávací instituce pořádá Památník Lidice již od roku 2006 každoročně řadu vzdělávacích programů a aktivit včetně akreditovaných odborných seminářů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, které si kladou za cíl přispět k výchově žáků v uvědomělé občany chápající otázky vlastní identity, vlastenectví a rasistických a xenofobiích projevů.

Akreditované semináře, určené převážně pro učitele dějepisu, výchovy k občanství a jiných humanitních vyučovacích předmětů, jsou věnované problematice nacistické represe, československého odboje a perzekuce československých občanů v první polovině 20. století. Na seminářích přednášejí přední odborníci na problematiku moderních dějin, finančně jsou každoročně podpořeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy.

6.3.9. Národní muzeum - Náprstkovo muzeum

Pražské Náprstkovo muzeum má jako jednu z hlavních činností seznamování s kulturou, náboženstvím, historií a současností národů a etnik jiných zemí, zejména mimoevropských. Výchova proti různým formám extremismu je vždy zahrnuta a respektována ve všech výstupech zejména tam, kde je očekáváno působení na školní děti a mládež.

6.4. *Ministerstvo spravedlnosti*

6.4.1. Oblast vzdělávání

Justiční akademie zaštitila v roce 2013 mimo jiné organizování těchto kurzů se vztahem k extremismu:

- ▶ Dva běhy jednodenního semináře (1. běh 7. března, 2. běh 19. září) na téma Násilná trestná činnost projednávaná před okresními soudy. Obou běhů se zúčastnilo celkem 48 účastníků.
- ▶ Dvoudenní seminář ve dnech 11. - 12. března na téma Dohoda o vině a trestu. Semináře se zúčastnilo celkem 24 účastníků.
- ▶ Dvoudenní seminář ve dnech 18. - 19. března na téma: Operativně pátrací prostředky, kterého se zúčastnilo celkem 36 účastníků.
- ▶ Jednodenní seminář Vazba a vazební zasedání, který se konal 9. dubna a účastnilo se ho celkem 74 soudců a státních zástupců.

Třídenní seminář Trestní řád.

- ▶ Ve dnech 6. - 7. května proběhl mezinárodní seminář na téma Organizovaný zločin, kterého se zúčastnilo 39 soudců a státních zástupců.
- ▶ Školení Novela trestního řádu se konalo ve dnech 10. - 12. června a zúčastnilo se ho 51 osob.
- ▶ Dva jednodenní semináře Náhrada škody, nemajetková újma, bezdůvodné obohacení, se konaly ve dnech 26. září, 3. prosince. Obou běhů se zúčastnilo celkem: 114 účastníků. Seminář v Praze 26. 9. 2013 byl otevřen i pro zástupce z řad policie.
- ▶ Seminář Úvod do romistiky se konal 15. Října a účastnilo se ho 12 zástupců justice.
- ▶ Seminář Práva poškozeného v trestním řízení se uskutečnil 23. října a účastnilo se ho 41 osob.

Pro rok 2014 plánuje Justiční akademie mimo jiné tyto kurzy se vztahem k extremismu:

- ▶ Jednodenní seminář Výslech (16. ledna).
- ▶ Třídenní seminář na téma Trestní řád (22. - 24. ledna).
- ▶ Seminář Justice a ochrana poškozených - projekt zemí V4— pro rok 2014 a 2015.
- ▶ Jednodenní seminář Trestní řád (4. března).
- ▶ Třídenní seminář Trestní právo hmotné (10. - 12. března).
- ▶ Jednodenní semináře v regionech na téma Práva poškozeného v trestním řízení.
- ▶ Ve druhé polovině roku 2014 plánuje Justiční akademie tři jednodenní semináře uspořádané ve spolupráci s Ústavem práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně na témata: Trestněprávní aspekty kybernetických útoků a aktivní obrany, Elektronické důkazní prostředky, Typické formy počítačové trestné činnosti.

6.4.2. Oblast legislativní⁶

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014.

Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních v první řadě upravuje problematiku spolupráce mezi státy v trestních věcech dosud obsaženou v trestním řádu. Dále zákon obsahuje i zcela novou právní úpravu, a to například spolupráce orgánů České republiky a mezinárodních trestních soudů a mezinárodních trestních tribunálů.

⁶ Informace k zákonu č. 45/2013Sb. o obětech trestních činů jsou zmíněny samostatně v kapitole 5.2

Předmětný zákon tak zakotvuje zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce, upravuje ochranu informací, zastoupení České republiky v Eurojustu, fungování Evropské justiční sítě, působení styčných soudců a styčných státních zástupců a Schengenský informační systém. Dále zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních obsahuje úpravu jednotlivých forem mezinárodní justiční spolupráce či zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce ve vztazích České republiky s jinými členskými státy Evropské unie. Současně zákon implementuje jednotlivé právní akty Evropské unie upravující nástroje justiční spolupráce, konkrétně vytváření a fungování společných vyšetřovacích týmů, postupy související s vydáváním a výkonem evropského zatýkácího rozkazu, příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku, postupy při uznání a výkonu rozhodnutí ukládajících náhradní opatření za vazbu, postupy při předcházení a řešení kompetenčních sporů, postupy při uznání a výkonu rozhodnutí, která ukládají peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění a další.

Zpřesnění právní úpravy týkající se spolupráce mezi státy v trestních věcech a její doplnění o nové právní instituty povede k zefektivnění trestního řízení mimo jiné i v případech týkajících se trestných činů s extremistickým podtextem.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb. je nyní projednáván Poslaneckou sněmovnou.

Návrh tohoto zákona mimo jiné novelizuje trestný čin *popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia* dle § 405 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který se přímo dotýká problematiky extremismu. Dle zmíněného trestného činu kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. Cílem předmětné novely je rozšíření skutkové podstaty, neboť se nově nebude trestný čin vztahovat kromě nacistického, komunistického nebo jiného genocidia pouze na jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, ale dle návrhu zákona na nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru.

6.4.3. Státní zastupitelství

Státní zástupci postupují při vyřizování věcí těchto trestných činů podle čl. 73 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 8/2009, o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů. Státním zástupcům se ukládá při dozoru ve věcech trestných činů spáchaných z nenávislné pohnutky spočívající v rasové, národnostní, náboženské a jiné nenávisti [jmenovitě: § 140 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. g), § 145 odst. 1, 2 písm. f), § 146 odst. 1, 2 písm. e), § 149 odst. 1, 2 písm. c), § 170 odst. 1, 2 písm. b), § 171 odst. 1, 3 písm. b), § 172 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b), § 175 odst. 1, 2 písm. f), § 183 odst. 1, 3 písm. b), § 228 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b), § 329 odst. 1, 2 písm. b), § 352 odst. 2 a 3, § 355, § 356, § 378 odst. 1, 2, § 379 odst. 1, 2 písm. d), § 380 odst. 1, 2 písm. c), § 382 odst. 1, 2 písm. c), § 383 odst. 1, 2 písm. c), § 400, § 401 odst. 1 písm. e), § 402, § 403, § 404 a § 405 trestního zákoníku], popřípadě i trestných činů, kde tato pohnutka znakem skutkové podstaty není [např. § 272 trestního zákoníku], aby se zvýšenou pozorností dbali na provedení všech úkonů potřebných ke zjištění pohnutky pachatele. Samotná existence tohoto ustanovení v rámci pokynu obecné povahy potvrzuje, že přes skutečnost malého procentuálního podílu těchto trestných činů v rámci celkového nápadu, jsou postupy státních zástupců v těchto případech považovány za jednu z priorit státního zastupitelství.

Je zavedena a uplatňována **informační povinnost nižších státních zastupitelství vůči Nejvyššímu státnímu zastupitelství** jako forma kontroly a následného metodického vedení u rasově motivovaných trestných činů. Konkrétně v souladu s pokynem obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2011, o informacích, ve znění pozdějších změn, je nižším státním zastupitelstvím uložena povinnost informovat odbor trestního řízení Nejvyššího státního zastupitelství o nápadu trestných činů spáchaných z národnostní, rasové, náboženské, nebo politické nebo jiné nenávislné pohnutky, a vyžádají-li si další informování, i o způsobu vyřízení věci, konají-li řízení v prvním stupni. Tímto je tedy zabezpečována kontrola postupu státních zástupců nižších státních zastupitelství, resp. možnost získání poznatků za účelem sjednocení rozhodovací praxe na uvedeném úseku činnosti v rámci celé soustavy státního zastupitelství.

Již dříve bylo přijato opatření nejvyššího státního zástupce č. 25/2011, podle něhož došlo i ke zřízení **funkce národního korespondenta** a jeho expertního týmu s působností pro extremismus. Národní korespondent a jeho expertní tým jsou na svěřeném úseku garanty meziresortní spolupráce, spolupráce se zahraničím, analyzují judikaturu a odborné články, podílejí se na zpracování dotazníků, vzdělávacích aktivitách, zejména zajišťovaných Justiční akademii, dále se podílejí na vnitroresortních poradách specialistů a podobných akcích a účastní se nebo navrhuji účast na konferencích. V roce 2013 bylo vydáno nové, resp. revidované opatření nejvyššího státního zástupce č. 2/2013, které se týká národních korespondentů a jejich expertních týmů. Funkce národního korespondenta pro extremismus je konzistentně zachována.

Z iniciativy národního korespondenta pro extremismus a jeho zástupce je od roku 2013 vytvářen a publikován **Bulletin národního korespondenta**, jako informační platforma k jemu svěřené agendě, poskytující relevantní, spolehlivé a srozumitelné informace, které jsou využitelné v přímém výkonu působnosti u jednotlivých stupňů státního zastupitelství. Bulletin obsahuje zejména přehled a anotace předpisů publikovaných ve Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv, přehled a anotace předpisů publikovaných Nejvyšším státním zastupitelstvím, přehled a anotace judikatury Nejvyššího soudu, Ústavního soudu, Evropského soudu pro lidská práva a obecných tuzemských soudů, i nepublikovaných v oficiálních sbírkách, přehled a anotace publikovaných knih, časopiseckých příspěvků a odborných materiálů státních i nestátních institucí, přehled a anotace připravovaných a uskutečněných tuzemských a zahraničních vzdělávacích a pracovních akcí, přehled užitečných kontaktů na spolupracující instituce mimo státní zastupitelství. Bulletin bude v elektronické formě pravidelně zasílán okresním, krajským a vrchním státním zastupitelstvím a rovněž vyvěšován a archivován na extranetu státního zastupitelství provozovaného Nejvyšším státním zastupitelstvím. Je určen pouze pro služební potřebu státního zastupitelství. Bulletin obsahuje souhrnné informace vždy za určité sledované období. V roce 2013 byly publikovány první dvě čísla Bulletinu.

V roce 2013 se také začalo s přípravou projektu aktualizovaného **kontaktního seznamu státních zástupců z celé soustavy státního zastupitelství**, kteří se profesně zaměřují na oblasti agendy národního korespondenta, včetně oblasti extremismu. Uvedený seznam bude využíván k zasílání analytických, legislativních a metodických materiálů zpracovaných národním korespondentem,

zasílání nabídek na tuzemské a zahraniční vzdělávací akce registrované národním korespondentem, resp. též závěrečných zpráv o nich, zasílání nabídek účasti v pracovních orgánech tuzemských a zahraničních institucích spolupracujících s národním korespondentem, resp. též závěrečných zpráv o nich, získání přímých poznatků ze soustavy státního zastupitelství ke zpracování analytických, legislativních a metodických materiálů národním korespondentem.

Rovněž v roce 2013 využívali státní zástupci **metodický návod pro státní zástupce k postihu trestných činů spojených s extremismem**, který byl jako ucelený materiál postihující extremismus z pohledu činnosti státního zástupce v trestním řízení vyhotoven Nejvyšším státním zastupitelstvím v roce 2009, přičemž v něm byla zohledněna již tehdy připravovaná rekodifikace trestního práva hmotného. Předmětný metodický návod obsahuje jak obecný úvod a teoretické souvislosti včetně vymezení pojmů, tak i aktuální situaci v oblasti extremismu v České republice. Byla vytvořena praktická pomůcka, v níž se státní zástupce snadno zorientuje a v níž najde odpovědi na základní otázky spojené s aplikací trestního práva na zjištěný skutkový děj. Předmětný metodický návod byl elektronicky rozeslán do celé soustavy státního zastupitelství, odkaz na něj byl dáván na vzdělávacích seminářích pro státní zástupce, a nyní je umístěn též na extranetu státního zastupitelství provozovaného Nejvyšším státním zastupitelstvím.

6.4.4. Probační a mediační služba

Ředitelství Probační a mediační služby průběžně sleduje situaci v oblastech probačních a mediačních činností poskytovaných v případech extremisticky motivovaných trestných činů – a to včetně využívání alternativních postupů a trestů pro tyto pachatele. Pracovníci PMS s pachateli a oběťmi extremisticky motivovaných trestných činů pracují jak v průběhu přípravného řízení a řízení před soudem, (zejména v rámci zpracování zprávy před rozhodnutím), a dále v průběhu vykonávacího řízení - v rámci výkonu alternativních trestů, zejména trestu obecně prospěšných prací, výkonu uloženého dohledu, trestu domácího vězení a v případě mladistvých pachatelů v rámci výchovných a trestních opatření.

PMS ČR se aktivně podílí na **akreditačním a dotačním řízení MSp** určeném pro **probační programy pro mladistvé pachatele**. Akreditované probační programy nejsou sice specificky zaměřeny na oblast vyvolání změny extremistických projevů v chování mladistvého, většina programů tento typ

provinění u mladistvého dokonce považuje za kontraindikaci pro zařazení mladistvého pachatele do programu, přesto některé z nich prostřednictvím kognitivně behaviorálního přístupu usilují o vyvolání změny delikventního chování mladistvého pachatele. Příkladem takového probačního programu je **Učební program – mladiství**. V rámci probíhajícího projektu **Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti**, který realizuje PMS s partnery v rámci Programů švýcarsko-české spolupráce, se připravuje rozšíření tohoto akreditovaného probačního programu do všech soudních okresů ČR, přičemž je plánována inovace tohoto programu – posílení jeho individuálních aspektů a jeho rozšíření o práci s rodinou pachatele.

PMS ČR v rámci své praxe pokračuje ve využívání služby **Mentor** - alternativní způsob práce s příslušníky romské etnické menšiny formou mentoringu. Tento postup se velmi osvědčil. Pracovníci PMS využívají služeb vyškolených příslušníků romského etnika, kteří jim zprostředkovávají spolupráci s romskými pachateli odsouzenými k alternativním trestům.

Efektivita intervencí směřujících k zamezení opakování trestné činnosti spojenými s extremistickými projevy, a to zejména u osob mladistvých nebo osob blízkých věku mladistvým či mladých dospělých je podle dostupných zkušeností ze zahraničí výrazně ovlivněna úzkou **součinností policie, státních zástupců, soudců, probačních pracovníků a poskytovatelů sociálních a dalších služeb**. Jednou z možných cest řešení je realizace konkrétních projektů, v rámci kterých by byla detailně mapována potřebná lokalita, definován profil pachatele tohoto typu trestné činnosti a společně by pak byla vybrána možná strategie řešení kriminality výše uvedeného typu. PMS v případech mladistvých pachatelů prosazuje tento postup v rámci „**týmu pro mládež**“ v jednotlivých soudních okresech.

Aktivitou PMS, související s těmito poznatky a také potřebou rozšíření nabídky probačních programů pro mladistvé je realizace individuálního projektu (ESF, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost) „**Na správnou cestu!** (Zavedení a rozvoj nových probačních programů a programů restorativní justice pro mladistvé pachatele trestných činů - posílení odborné spolupráce institucí)“. Cílem projektu „Na správnou cestu!“ je rozvíjet účinné nástroje na řešení kriminality mládeže u trestných činů spojených s násilnými a agresivními projevy chování, předcházet opakování trestné činnosti, usnadnit sociální integraci mladistvých pachatelů a podporovat účinné způsoby spolupráce a koordinace odborníků

a relevantních institucí. V projektu jsou zaváděny osvědčené programy motivace, sociální rehabilitace a prevence kriminality pro mladistvé pachatele. Tyto programy vycházejí z domácích i zahraničních zkušeností a opírají se o kognitivně behaviorální teorii a restorativní přístup. V rámci klíčových aktivit je od r. 2012 prováděna analýza kriminality mládeže, vyhodnocována účinnost stávajících probačních programů a také úroveň spolupráce a koordinace relevantních institucí při řešení kriminality mládeže na místní úrovni. Jsou vytvářeny a budou pilotně ověřeny metodiky: a) Nového probačního programu „Proti násilí“ reagujícího na zvyšující se agresivitu mladistvých pachatelů; b) Nového programu restorativní justice „Rodinné skupinové konference“ vycházejícího z osvědčené zahraniční praxe.

PMS ČR realizovala **vzdělávací aktivity zaměřené na téma práce s riziky**, obdobně jako v minulých letech. Dovednost systematicky pracovat s riziky je základním předpokladem pro činnost se všemi klienty PMS, pachatele extremisticky motivovaných trestných činů nevyjímaje. Školení byla zaměřena na získání znalostí v oblastech: základní pojmy (riziko recidivy a riziko újmy, statické a dynamické faktory ovlivňující rizika), motivační činitelé páčání trestné činnosti, spouštěcí mechanismy, postupy hodnocení rizik a potřeb pachatele a postup sestavení plánu na snížení rizik. Absolvování semináře vedlo k získání a rozvíjení dovedností v rámci shromažďování a vyhodnocování důležitých informací pro analýzu rizik a potřeb, analytického a strukturovaného vyhodnocení případu ve všech oblastech probační činnosti z hlediska rizik a potřeb odsouzeného, tvorby plánu řešení potřeb a snížení rizik odsouzeného, vyhodnocování účinnosti plánu na řešení potřeb a snížení rizik odsouzeného a zpracování výsledků analýzy rizik a potřeb odsouzeného a průběhu řízení rizik do zprávy pro orgány činné v trestním řízení. V roce 2012 proběhlo celkem šest běhů školení „**Práce s riziky – hodnocení rizik a potřeb**“, které absolvovalo 67 probačních úředníků a asistentů. Na tyto semináře dále navazují kasuistické semináře, kde účastníci školení reflektují svou vlastní praxi v rámci práce s riziky v rámci jednotlivých případů.

6.5. Úřad vlády

V roce 2013 se zmocněnkyně pro lidská práva Monika Šimůnková a následně také zastupující ředitel Martin Šimáček i obě části jimi vedené Sekce pro lidská práva (Agentura pro sociální začleňování a Odbor lidských práv a ochrany menšin, zejména pak kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny) podíleli na řadě aktivit v oblasti prevence pravicového extremismu.

Dne 14. března 2013 zahájila zmocněnkyně vlády pro lidská práva seminář na téma „**Genocida Romů za Druhé světové války**“, který zorganizoval Ústav pro studium totalitních režimů k připomenutí 70. výročí prvního transportu Romů z protektorátu do koncentračního tábora Osvětim II – Březinka v březnu 1943. Seminář připomněl, že si nemůžeme dovolit zapomínat na oběti romského holocaustu, stejně jako nesmíme přehlížet skutečnost, že Romové dodnes nedosáhli obecného uznání a přijetí českou společností.

U příležitosti Mezinárodního dne Romů 8. dubna představila **Agentura pro sociální začleňování výsledky rozsáhlého výzkumu o zobrazování Romů v médiích**⁷. Analýza pokrývá období od července 2011 do května 2012 a zachycuje mj. události spojené s nepokoji na Šluknovsku, novoroční střelbu v Tanvaldu a zpravodajství o smyšleném napadení chlapce v Břeclavi. Zahrnuje celkem 6 252 zpráv, které byly publikovány ve zpravodajství vybraných novin, televizí, rozhlasových stanic a internetových serverů.

Více než polovina příspěvků (61,9 %), které ve sledovaném období o Romech vyšly, byla spojena s kriminalitou. Souvisí to i se skokovým nárůstem příspěvků o Romech po začátku nepokojů na Šluknovsku – během jednoho měsíce se jejich počet zčtyřnásobil z necelých tří set na 1 109 (ve sledovaných médiích). I když atraktivitu pro novináře zvyšují i další témata, kriminalita stále zůstává tím, které je ve zpravodajských výstupech o Romech zásadní. Romové byli v 80 % příspěvků uváděni jako pachatelé, pouze v jedné pětině jako oběti kriminality. Analýza v plném znění je k dispozici na webové stránce: www.socialni-zaclenovani.cz.

V průběhu léta a podzimu 2013 došlo k řadě protiromských demonstrací, které byly vyvolány silně medializovanými případy špatného společenského soužití a fyzických napadení.

O řešení napjaté situace zmocněnkyně vlády pro lidská práva jednala v červnu s předsedou vlády a ministrem vnitra. Pracovníci Agentury pro sociální začleňování a kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny se podíleli na návrzích opatření ke zklidnění situace.

Do řešení situace se zapojila zmocněnkyně vlády pro lidská práva mediálními výstupy (národní i relevantní regionální média), kde vyjadřovala nesouhlas s paušálním obviňováním Romů a se způsobem řešení konfliktů mezi Romy a majoritou formou násilných demonstrací podnícených přívrženci extremistických skupin⁶. Sekce pro lidská práva prostřednictvím Agentury pro sociální

⁶ Ilustrativní výběr relevantních tiskových prohlášení:

Praha, 29. 5. 2013 - M. Šimůnková: Nepomáhejme extremistům vytvořit další Šluknovsko:

začleňování a Kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny vyjednávala s představiteli dotčených měst. Zejména v první fázi demonstrací probíhala intenzivní vyjednávání s představiteli města **Duchcov** a Policií ČR (29. května a 22. června) – mediátor Agentury pro sociální začleňování předložil městu návrh opatření ke zmírnění napětí a projednával jej také na úrovni kraje. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva se svými kolegy navštívila dne 4. července **České Budějovice**, aby se setkala s primátorem města, představiteli Policie ČR, krajským koordinátorem a obyvateli sídliště Máj k hledání řešení napjaté situace. S primátorem města byla dohodnuta spolupráce v přípravě veřejného slyšení s občany města.

Z jednání v Českých Budějovicích vyplynula mimo jiné potřeba **studie aktuální situace na tamním sídlišti Máj**. Studii nechala vypracovat Agentura pro sociální začleňování a veřejnosti ji představila na konferenci dne 26. listopadu. Cílem studie bylo podrobně zmapovat sociodemografickou strukturu sídliště, stav bytového fondu i to, jak v minulosti bylo pokryté sociálními službami pro zmírnění sociopatologických jevů a zda tyto služby měly dostatečnou kapacitu. Výsledky studie byly předány vedení města a obsahují i souhrn doporučení vycházejících z výsledků šetření, které by mohly pomoci řešit hlavní problémy, případně předcházet opakování obdobných nepokojů⁷.

Zároveň **Agentura pro sociální začleňování** v průběhu léta oslovila také další místní samosprávy lokalit, kde byla ohlášena protiromská shromáždění, a **nabídla jim možnost expertních konzultací a podpory v oblasti koordinovaného postupu** při demonstracích, shromažďovacího zákona a problematiky pravicového extremismu.

Pracovníci a pracovnice Agentury pro sociální začleňování a kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny v tomto období **intenzivně monitorovali aktivity PEX**, včetně shromáždění a pochodů ve městech Duchcov, České Budějovice, Praha, Vítkov, Ostrava, Kraslice, Staré Ždánice, Krupka a Litvínov (v řadě z nich opakovaně). Zaměřovali se při tom primárně na postupy policie,

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/m-simunkova-nepomahejme-extremistum-vytvorit-dalsi-sluknovsko>

Praha, 21. 6. 2013 - M. Šimůnková: Podporuji aktivity napomáhající klidnému soužití v Duchcově:

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/m-simunkova-podporuji-aktivity-napomahajici-klidnemu-souziti-v-uchcove>

Praha, 4. 7. 2013 - M. Šimůnková: Extremisté nenabízejí řešení pro sídliště Máj:

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/m-simunkova-extremiste-nenabizeji-reseni-pro-sidliste-maj>

⁷ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/studie-agentury-priblizuje-situaci-na-sidlisti-maj>

přístup samosprávy a postoje veřejnosti k dané problematice a zároveň se snažili přispět k tomu, aby při akcích PEX byly minimalizovány případné škody na majetku, zdraví a psychice především osob ze sociálně vyloučených lokalit.

Dne 18. července proběhlo **setkání členů Rady vlády pro záležitosti romské menšiny k situaci v Českých Budějovicích** s představiteli místní romské komunity a se zástupci Policie ČR. Setkání se zúčastnili zástupci policejního prezidia, zástupkyně ministerstva vnitra, krajský koordinátor pro romské záležitosti Jihočeského kraje a představitelé místní romské komunity. Analyzovány byly spouštěcí mechanismy podobných konfliktů, protože se situace podobné Českým Budějovicím stále opakují, ať už to bylo Šluknovsko, Varnsdorf, či Duchcov. Stejně tak jako byla vyjádřena obava Romů z dalších konfliktů, které vnímají jako etnicky zaměřené a důkazem přítomnosti anticiganismu ve společnosti. Diskutovalo se také o roli médií a představitelů místních samospráv na vývoj napětí v lokalitách, kde se očekávaly možné projevy nenávisti. Jednání posloužilo ke zlepšení důvěry mezi zástupci Romů a Policií ČR, která v místech nepokojů zajišťovala bezpečnost.

Dne 1. srpna **svolala zmocněnkyně pro lidská práva ve spolupráci s předsedou vlády ČR Pracovní skupinu pro řešení sociálních nepokojů**, složenou ze zástupců pěti resortů na úrovni náměstků ministra. Cílem jednání bylo projednání návrhů komplexního řešení sociálního bydlení, dostupnosti sociálních služeb a prevence sociálně vyloučených lokalit, problematiky zadlužování, systému dávek pomoci v hmotné nouzi, veřejné služby s bonifikací, aktivní politiky zaměstnanosti, inkluzivního vzdělávání a boje s projevy nenávisti, předsudky a stereotypy ve společnosti. **Sedm základních opatření podložených konkrétními legislativními úkoly, jež jsou přiděleny do gesce jednotlivých ministerstev, schválila vláda na svém zasedání dne 11. prosince.** Opatření jsou blíže popsána například v tiskové zprávě na webu Agentury pro sociální začleňování.

Činnost **Republikového výboru prevence kriminality**¹⁰ představuje významnou platformu pro komunikaci v oblasti romské integrace, a tím také boje s extremismem. Například na zasedání Republikového výboru prevence kriminality dne 28. listopadu byl prezentován výzkum veřejného

10 Republikový výbor pro prevenci kriminality je meziresortní orgán při Ministerstvu vnitra, který odpovídá za vytváření preventivní politiky vlády ČR. Předsedou je ministr vnitra, roli sekretariátu plní odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. Více o činnosti a složení RVPPK na <http://www.mvcr.cz/clanek/rvppk-republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>

mínění na téma „Názory veřejnosti na kriminalitu a prevenci“ (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), který proběhl v roce 2012 a pro romskou menšinu nebyl příznivý. S ohledem na postoje veřejnosti, který, jak poukázaly případy z léta 2013, v některých případech otevřeně podporoval aktivity extremistických skupin, které byly proti Romům směřovány, bylo navrženo projednat tuto problematiku na platformě Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, případně jiné platformě Rady v roce 2014.

V roce 2013 **působila Agentura pro sociální začleňování ve 35 lokalitách České republiky.** V každé z nich Agentura vytvořila síť partnerů – takzvané **Lokální partnerství** – kteří se v místě podílejí na práci s lidmi žijícími v podmínkách sociálního vyloučení. Tito partneři se dělí do pracovních skupin, ve kterých připravují pro každou lokalitu **strategický plán sociálního začleňování**. Ve většině lokalit jsou takto vytvářeny i pracovní skupiny, které se věnují tématu „bezpečnost a prevence kriminality“ a připravují návrhy opatření a konkrétních kroků, které mají vést k řešení hlavních problematických oblastí vztahujících se k tomuto tématu.

Oblastí, kterou členové těchto pracovních skupin na řadě míst řeší, je i působení pravicových extremistů v lokalitě a příprava na případné jimi pořádané akce. Na této platformě tak dochází k setkávání a koordinovanému postupu zástupců měst neziskových organizací i policie. Celou oblast v Agentuře zajišťuje **odborník z Oddělení řízení a koordinace (OŘK)**, který jednotlivým lokálním konzultantům Agentury, kteří působí přímo v lokalitách, **poskytuje pravidelný odborný servis k tématu, monitoruje situaci v jednotlivých lokalitách i ve zbytku republiky a konzultuje s nimi jednotlivé navrhované postupy**. Tento odborník je v pravidelném kontaktu se zástupci ministerstva vnitra a policie, kteří se zabývají problematikou extremismu a přináší jim zkušenosti a informace o aktuální situaci v sociálně vyloučených lokalitách (Zprávy o bezpečnostních rizicích v sociálně vyloučených lokalitách) a má také možnost zapojovat se do připomínkových řízení vznikající legislativy.

Úřad vlády pozitivně vnímal práci Policie ČR a její komunikaci s krajskými koordinátory a představiteli romských neziskových organizací v místech, kde hrozilo rostoucí napětí a kde probíhaly protiromské demonstrace. Efektivní bylo podle Úřadu vlády **zapojení místních romských občanů/představitelů nestátních neziskových organizací do preventivních aktivit, případně do aktivit během demonstrací. Podpora** městům ze strany Ministerstva vnitra a vládního zmocněnce pro lidská práva **ve výkladu správního řádu**, se zaměřením na možnost zakázat

oznámené demonstrace, v praxi napomohla městům při reakci na některé oznámené akce (např. České Budějovice ze dne 23. července). Během protiromských demonstrací nedošlo k vážnějším zraněním, Policie ČR zajistila bezpečnost Romů a osob žijících v lokalitách, kde byly ohlášeny protiromské pochody.

Podle Úřadu vlády je třeba nutně čelit těmto problémům:

- ▶ Sílící negativní postoje veřejnosti proti Romům.
- ▶ Veřejná protiromská vystoupení některých ústavních činitelů.
- ▶ Role médií v šíření poplašných zpráv a dezinformací.
- ▶ Zapojení „běžných“ občanů do protestů a demonstrací, které organizovaly extremistické skupiny.
- ▶ Nedostatečné distancování se některých místních samospráv od nenávistných projevů.
- ▶ Neochota úřadů ukončovat a rozpouštět shromáždění, na nichž dochází k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti.

7. Seznam použitých zkratek

AČR – Armáda ČR

ESSK – Evidenčně statistický systém kriminality
GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů
GŘ – Generální ředitelství
GŘC – Generální ředitelství cel
IKSP - Institut pro kriminologii a sociální prevenci
KŘP – Krajské ředitelství policie
LEX – levicově extremistický, levicoví extremisté
MK – Ministerstvo kultury
MO – Ministerstvo obrany
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP - Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZ – Ministerstvo zahraničí
NSZ – Nejvyšší státní zastupitelství
PEX – Pravicově extremistický, pravicoví extremisté
PMS – Probační a mediační služba ČR
P-SNJ – Prevence sociálně nežádoucích jevů
RKP – Resortní komise pro prevenci
RMO – Rozkaz ministra obrany
SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování
TZ – Trestní zákoník
ÚO – Územní odbor
ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
ÚV – Úřad vlády
VPŠ MV – Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra
VS - Vězeňská služba
VZP – Voják z povolání